N. 17.—1863. Вторникъ.—Wtorek. 19 Февраля. 19 Lutego.

# ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ
# KURYER WILEŃSKI

Выходитъ по Вторникамъ, Четвергамъ и Субботамъ.

Wychodzi we Wtorki, Czwartki i Soboty.

## Часть Оффиціальная.

### ВИЛЬНО.

По послѣднимъ извѣстіямъ, полученнымъ отъ начальника Минской губерніи, толпа мятежниковъ, вооруженная одноствольными ружьями, револьверами, ножами и саблями, появилась 8 февраля въ окрестностяхъ Пинска; встрѣтивъ въ имѣніи Невелѣ пятисотскаго Бересневича, мятежники повѣсили его на деревѣ, потомъ, снявъ полумертваго, посадили на льду и сдѣлали въ него 4 выстрѣла; оттуда, соединившись еще съ нѣсколькими вооруженными инсургентами, шайка эта отправилась 9 февраля въ имѣніе Стаховичи къ помѣщику Розинскому и, потребовавъ отъ него продовольствія, взяла насильно съ собою сына его Эдуарда и двухъ служителей. Въ тотъ же день мятежники, остановивъ пароконную эстафету, убили ямщика, ранили въ шею станціоннаго смотрителя Кильберга, сопровождавшаго эстафету, и сожгли бумаги; за тѣмъ, дождавшись почты, слѣдовавшей изъ Пинска, ранили ямщика и разграбили почту,—при чемъ взяты ими 4.000 р., высланныхъ изъ Пинскаго уѣзднаго казначейства, и 5 серій,— всего на сумму 5.546 р. 58¼ коп. Наконецъ, сжегши подъемный мостъ на р. Яселдѣ, мятежники отправились въ м. Погостъ-Загородскій, гдѣ забрали пару лошадей и, узнавъ о преслѣдованіи ихъ, направились поспѣшно въ Мозырскій уѣздъ.

По распоряженію Свиты ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА генералъ-маіора графа Ностица, для преслѣдованія этой шайки отправленъ изъ Кобрина на подводахъ отрядъ, состоящій изъ 3-хъ ротъ Ревельскаго пѣхотнаго полка и одной сотни казаковъ. Независимо отъ того, начальникъ Минской губерніи сообщилъ командиру 4-го резервнаго баталіона Витебскаго пѣхотнаго полка, прибывшаго на дняхъ въ Мозырь, о немедленномъ принятіи мѣръ къ пресѣченію пути злоумышленникамъ. Дальнѣйшихъ извѣстій о послѣдствіяхъ преслѣдованія этой шайки еще не получено.

### ИЗВѢСТІЯ ИЗЪ ПОЛЬШИ.

#### ПОСЛѢДНІЯ ТЕЛЕГРАФИЧЕСКІЯ ДЕПЕШИ.

*Варшава, 12 февраля.*

Изъ Люблинской губерніи получено отъ генералъ-лейтенанта Хрущова слѣдующее извѣстіе: 8-го февраля, колонна изъ двухъ ротъ архангелогородскаго пѣхотнаго полка, одного эскадрона и двухъ орудій, выступивъ изъ Красностава, подъ командою подполковника Рымскаго, 10-го числа аттаковала около Жалина, близь Свиржа, шайку мятежниковъ, въ числѣ до 500 человѣкъ, и разбила ее совершенно; у мятежниковъ много убитыхъ; взято въ плѣнъ 36, и въ томъ числѣ предводитель шайки. Съ нашей стороны убитъ 1 и ранено 3.

*Варшава, того же числа.*

Двѣ роты, посланныя на подводахъ изъ Радзина въ Бялу, подъ командою маіора Алексѣева, 9 числа, на 13-й верстѣ отъ Бялы, были встрѣчены ружейными выстрѣлами изъ лѣсу. Стрѣлки бросились въ лѣсъ и настигли шайку въ 150 человѣкъ. Убито 20 мятежниковъ, въ числѣ коихъ и предводитель шаекъ того уѣзда, Шанявскій; у насъ 1 рядовой тяжело раненъ.

*Варшава, 13-го февраля.*

Полковникъ Щильдеръ-Шульдеръ, послѣ дѣла 7-го числа при Крживусондзѣ, продолжалъ преслѣдовать шайку Мирославскаго отъ Родзіева къ югу, вдоль границы, настигъ ее снова за Піотрковымъ *), гналъ на разстояніе болѣе 20 верстъ до озера Гопло и нанесъ ей совершенное пораженіе. Убито болѣе 100 мятежниковъ, взято въ плѣнъ болѣе 30. Темнота ночи и утомленіе войскъ прекратили дальнѣйшее преслѣдованіе. У насъ раненъ только 1.

Телеграфическое сообщеніе съ Мысловицами и Краковомъ возстановлено.

*Вѣна, 24-го (13-го) февраля.*

Послѣ дѣла при Мѣховѣ, остатки разбитой шайки мятежниковъ ушли въ предѣлы Галиціи, гдѣ и обезоружены австрійскими властями. Въ числѣ ихъ много раненыхъ; прочіе заключены въ краковскую цитадель; австрійскіе подданные преданы суду. Приняты мѣры къ воспрепятствованію подобныхъ случаевъ на будущее время.

*Варшава, 14-го февраля.*

Въ теченіе вчерашней ночи, на желѣзной дорогѣ отъ Варшавы къ Бѣлостоку сняты злоумышленниками 4 полосы рельсовъ и срублено нѣсколько столбовъ телеграфической линіи. Въ теченіе дня все приведено снова въ порядокъ.

*Варшава, того же числа.*

Ген.-лейт. Хрущовъ (изъ люблинской губ.) доноситъ по телеграфу: командиръ 3-го сапернаго баталіона, узнавъ, что мятежники скрываются близь Желѣхова, 8-го числа, съ двумя ротами и 50 казаками пошелъ на Гурж-

*) Въ юго-западной части царства, на границѣ варшавской и радомской губерній.

## Część Urzędowa.

### WILNO.

Według ostatnich wiadomości, otrzymanych od naczelnika gubernji Mińskiéj, banda powstańców, uzbrojona w fuzje pojedyńcze, rewolwery, noże i szable, zjawiła się 8 lutego w okolicach Pińska; spotkawszy w majątku Newlu pięćsetnika Bereśniewicza, powstańcy powiesili go na drzewie, poczém zdjąwszy go nawpół martwego, posadzili na lodzie i dali doń 4 wystrzały; ztamtąd połączywszy się jeszcze z kilku uzbrojonymi powstańcami, banda ta wyruszyła 9 lutego do majątku Stachowicz do obywatela Rozyńskiego i zażądawszy od niego żywności, uprowadziła z sobą gwałtem syna jego Edwarda i dwoje sług. W tymże dniu powstańcy, zatrzymawszy sztafetę parokonną, zabili woźnicę, ranili w szyję nadzórcę stacji Kilberga, który towarzyszył sztafecie, i spalili papiery; potém doczekawszy się poczty, jadącéj z Pińska, ranili woźnicę i złupili pocztę, zabrawszy 4,000 rub. wysłanych z Pińskiéj kassy powiatowéj i 5 seryj— w ogóle na summę 5,546 rub. 58¼ kop. Nakoniec, spaliwszy ruchomy most na rzece Jasiołdzie, powstańcy udali się do m. Pohost-Zagorodzki, gdzie zabrali parę koni, a dowiedziawszy się, że są ścigani, skierowali się do powiatu Mozyrskiego.

Z rozporządzenia jenerał-majora orszaku JEGO CESARSKIEJ MOŚCI hrabiego Nostitza, dla ścigania téj bandy wysłany został z Kobrynia na podwodach oddział, składający się z 3-ch rot Rewelskiego półku piechoty i jednéj secimy kozaków. Niezależnie od tego naczelnik gubernji Mińskiéj zalecił dowódcy 4-go rezerwowego bataljonu witebskiego półku piechoty, który przybył w tych dniach do Mozyrza, ażeby niezwłócznie przedsięwziął środki dla przecięcia drogi powstańcom. Dalszych wiadomości o skutkach ścigania téj bandy jeszcze nie otrzymano.

### WIADOMOŚCI Z POLSKI.

#### OSTATNIE DEPESZE TELEGRAFICZNE.

Z Warszawy 12 lutego.

Z gubernji lubelskiéj otrzymano od jenerał-porucznika Chruszczowa następującą wiadomość: 8-go lutego, kolumna z dwóch rot archangelo-gorodzkiego pułku pieszego, jednego szwadronu i dwóch dział, wystąpiwszy z Krasnostawu, pod dowództwem podpułkownika Rymskiego, d. 10 atakowała koło Żalina, w pobliżu Swirza bandę powstańców, w liczbie do 500 ludzi i rozbiła ją zupełnie; u powstańców wielu zabito; wzięto w niewolę 36 i w téj liczbie dowódca bandy. Z naszéj strony zabity 1 i ranionych 3.

Warszawa tegoż dnia.

Dwie roty wysłane na podwodach z Radzynia do Białéj, pod dowództwem majora Aleksiejewa, 9-go lutego na 13-éj wiorscie spotkane zostały wystrzałami z lasu. Strzelcy rzucili się do lasu i napędzili bandę ze 150 ludzi. Zabito 20 powstańców, w liczbie których i dowódcę band tego powiatu, Szaniawskiego; u nas ciężko raniono 1 szeregowca.

Warszawa, 13-go lutego.

Półkownik Szylder-Szulder po rozprawie 7go przy Krzywosądzu, nie przestawał ścigać bandy Mierosławskiego od Rodziewa na południe, wzdłuż granicy, dognał ją znowu za Piotrkowem *), pędził przez 20 wiorst do jeziora Gopło i rozbił ją zupełnie. Zabito z górą 100 powstańców, wzięto w niewolę przeszło 30. Ciemność nocy i znużenie wojska przeszkodziły dalszemu ściganiu. U nas raniony tylko 1.

—*Telegraficzną kommunikację z Mysłowicami i Krakowem przywrócono.*

Wiedeń, 25 (13-go) lutego.

Po rozprawie pod Miechowem resztki rozbitéj bandy powstańców uciekły w granice Galicji, gdzie zostały rozbrojone przez władze austryjackie. W liczbie ich wiele jest rannych; innych zamknięto w cytadeli krakowskiéj; austryjaccy poddani oddani pod sąd. Przedsięwzięto środki ku uchyleniu podobnych wypadków na przyszłość.

Warszawa, 14 lutego.

W ciągu przeszłéj nocy, na żelaznej drodze od Warszawy do Białegostoku powstańcy zdjęli 4 sztuki relsów i zrąbali kilka słupów linji telegraficznéj. W przeciągu dnia wszystko znowu zosłało doprowadzone do porządku.

Warszawa tegoż dnia.

Jen. por. Chruszczow (z gub. lubelsk.) donosi telegrafem: dowódca 3-go bataljonu saperów, dowiedziawszy się, iż powstańcy ukrywają się blizko Żelechowa, tegoż miesiąca z dwóma rotami i 50 kozakami poszedł na

*) W północno-zachodniéj części Królestwa, na granicach gub. warszawskiéj i radomskiéj.

### ХРОНИКА ЗАМѢЧАТЕЛЬНЫХЪ СЛУЧАЕВЪ ПО ГУБЕРНІЯМЪ.

(Окончаніе. См. N 16).

*Минская губернія.*

*Пожаровъ* было 23, на сумму 23,892 р. (по одному пожару убытковъ не показано; 7 пожаровъ у помѣщиковъ, на 16,185 р., въ бернадинскомъ монастырѣ, сгорѣли крыши монастыря и церкви, остальные у поселянъ) отъ неосторожности 3, отъ вылетѣвшей изъ трубы искры 2, остальные отъ неизвѣстныхъ причинъ. На одномъ пожарѣ обгорѣлъ 1 человѣкъ и на другой день умеръ.

*Нечаянныхъ смертныхъ случаевъ* было 19, (женщинъ 3, дѣтей 4) утонуло 5, (1 мальчикъ въ колодцѣ) отъ употребленія вина 1, отъ угара 3 (дѣтей), отъ падучей болѣзни 1, ушибся до смерти, упавъ съ лошади 1.

Рождено неживыхъ младенцевъ 2, (1 родился вслѣдствіе побоевъ, нанесенныхъ матери).

Найдено *мертвое тѣло* 1.

1 крестьянинъ, для избѣжанія рекрутства, отрубилъ себѣ указательный палецъ.

*Самоубійствъ* было 2 (1 женщина).

Умерла отъ побоевъ, причиненныхъ помѣщикомъ 1 женщина.

*Убійства* 2: дворянка дѣвица родила незаконноприжитаго ребенка, котораго, удушивъ, зарыла въ землю; въ корчмѣ еврейка убита двумя бродягами.

Случаевъ *воровства* изъ церквей было 2: денегъ похищено 153 р. 28 к. и разныя вещи; изъ суммъ сберегательной кассы бухгалтеръ минскаго приказа общественнаго призрѣнія, Гейнторъ, похитилъ денегъ 2,704 р.

*Могилевская губернія.*

*Пожаровъ* было 21, убытковъ на сумму 8,334 руб. (по 3 пожарамъ убытковъ не показано; 3 пожара у помѣщиковъ, на 3,290 р. остальные у крестьянъ): отъ неосторожности 7, отъ неисправности печей 2, отъ поджоговъ 3; въ нихъ подозрѣваются незаконнорожденный сынъ дворянки, солдатъ и солдатская дочь.

*Нечаянныхъ смертныхъ случаевъ* было 17 (дѣтей 2): задавлено свалившимися деревьями 2, отъ вина, (1 мальчикъ 5-лѣтній, на стеклянномъ заводѣ), отъ ушиба 2 (въ нетрезвомъ видѣ), 1 въ колодцѣ, задавленъ шестернею водяной мельницы 1, убитъ сорвавшимся ведромъ при чисткѣ колодца 1; 1 крестьянинъ умеръ отъ побоевъ по головѣ, нанесенныхъ палкою роднымъ братомъ.

Найдено *мертвыхъ тѣлъ* 4 (одно замерзшее тѣло женщины).

*Самоубійствъ* было 2.

*Воровство-мошенничество.* Въ г. Могилевѣ, при ревизіи, 6-го ноября, суммы въ денежномъ ящикѣ могилевской дворянской опеки не оказалось 18,521 руб. 66 к., изъ числа коихъ 14,350 р. государственными 5% банковыми билетами, 3,000 руб. серіями и 1,171 руб. 66 к. наличными деньгами, въ похищеніи которыхъ обвиняется тайно отлучившійся изъ Могилева протоколистъ дворянской опеки, Коссаржецкій. По предварительному дознанію обнаружено, что Коссаржецкій отлучился въ отпускъ еще 17-го октября и съ заграничнымъ паспортомъ помѣщика Богдановскаго уѣхалъ на Бобруйскъ и Вильно. О задержаніи Косаржецкаго посланы телеграфныя депеши въ Варшаву, С.-Петербургъ, Ригу и русскую миссію въ Берлинѣ.

— На крестьянской свадьбѣ, изъ револьвера, забытаго помѣщикомъ Шанявскимъ, старшина произвелъ выстрѣлы по неумѣнію обращаться съ этимъ оружіемъ, и ранилъ крестьянина и двухъ крестьянокъ, изъ которыхъ одна находится въ опасномъ положеніи.

— Двѣ женщины разрѣшились отъ бремени неживыми младенцами, отъ причиненныхъ имъ побоевъ.

*Болѣзни на людяхъ.* Въ сѣнинскомъ и мстиславскомъ уѣздахъ появились у крестьянъ тифозная горячка, въ оршанскомъ уѣздѣ— венерическая болѣзнь, въ горецкомъ уѣздѣ появилась на дѣтяхъ *корь*.

*Болѣзни на скотѣ.* Въ сѣнинскомъ уѣздѣ появилось на рогатомъ скотѣ бѣшенство, въ гомельскомъ— чума; въ рогачевскомъ, въ д. Вѣтвицѣ, Саприкахъ, и въ им. Разсохахъ появилась на рогатомъ скотѣ болѣзнь неизвѣстнаго свойства.

*Гродненская губернія.*

*Пожаровъ* было 22, убытковъ на сумму 13,746 руб. (по 1 пожару убытка *не показано;* у помѣщиковъ 2, на 4,000 р.; въ казенномъ домѣ 1, на 3,380 р.; у крестьянъ 16): отъ неосторожности 5, отъ вылетѣвшей искры изъ трубы 3, отъ испортившихся печей 2, отъ разведеннаго крестьяниномъ огня для истребленія кустарниковъ 1; сгорѣло 60 стоговъ крестьянскаго сѣна; прочіе отъ неизвѣстныхъ причинъ. На одномъ пожарѣ сгорѣло 3 дѣтей.

Кобринскаго уѣзда, въ деревнѣ Борисовкѣ, появилась эпидемическая болѣзнь *гриппъ*, отъ которой умерло 10 дѣтей.

Въ уѣздахъ: слонимскомъ, пружанскомъ, бѣльскомъ, сокольскомъ и кобринскомъ, отъ чумы и сибирской язвы, пало скота 2,256 штукъ.

*Нечаянныхъ смертныхъ случаевъ* было 16, кромѣ 3-хъ сгорѣвшихъ дѣтей (женщина 1, дѣтей 3): при рубкѣ лѣса, убито свалившимися деревьями 4, убитъ лопнувшимъ чугуннымъ колесомъ машины для рѣзки корма 1, упалъ въ колодезь и отъ ушиба умеръ 1, отъ удара вѣтряной мельницы въ голову 1 (мальчикъ), упала подъ колеса молотильной машины и была задавлена 1 (женщ.); отъ ушиба 1, утонулъ 1 (мальчикъ), задавленъ обрушившейся стѣной на кирпичномъ заводѣ 1 (мальчикъ), задавили возы съ дровами 2.

Найдено *мертвыхъ тѣлъ* 8 (двое замерзли, дѣвушка 20-ти лѣтъ найдена въ колодцѣ).

*Посягательство на убійство*: въ бѣльскомъ уѣздѣ, батракъ дворянина деревни Вина-Вынихи, Д. Ольшевскаго, мѣщанинъ г. Брянска, Лаврентій Остаповичь, ночью сначала покушался задушить мать своего хозяина, Маріанну, а потомъ, когда на крикъ ея прибѣжалъ къ ней на помощь Ольшевскій, то нанесъ ему топоромъ раны, и тотъ спасся отъ смерти только тѣмъ, что успѣлъ выбѣжать на дворъ, гдѣ сбѣжавшимися людьми Остаповичъ задержанъ. Остаповичъ показалъ, что онъ все это сдѣлалъ въ безпамятствѣ,

но, Желѣховъ, Волю-Окружейскую, и въ Гутовскомъ лѣсу настигъ и разбилъ шайку; у мятежниковъ много убитыхъ; взятъ обозъ и бумаги предводителя шайки. У насъ раненъ одинъ и косами оцарапано нѣсколько человѣкъ.

*Варшава, того же числа.*

Ген.-лейт. Ушаковъ доноситъ, что 12-го числа полковникъ Ченгери, подполковникъ Добровольскій и маіоръ Голубевъ аттаковали тремя колоннами Лангевича въ Малогощѣ *), гдѣ соединились почти всѣ шайки. Ихъ гнали до 6-ти часовъ вечера. Число убитыхъ мятежниковъ весьма значительно; взято у нихъ 2 чугунныя орудія. Преслѣдованіе продолжается. У насъ ранено 4 человѣка.

Донесеній, заслуживающихъ вниманія, сегодня изъ Польши не получено. Изъ донесеній же начальниковъ кіевскаго и виленскаго военныхъ округовъ видно, что попытки польскихъ революціонеровъ возбудить смуты въ сосѣднихъ съ Польшею частяхъ Бѣлоруссіи и Волыни остаются безуспѣшны. Туземное народонаселеніе, не смотря на всѣ старанія агентовъ польскаго мятежа, ксендзовъ и шляхты, не выказываетъ мятежникамъ никакого сочувствія. (Сѣв. Поч.)

Полученныя, 13-го февраля, донесенія изъ царства польскаго, пополняя свѣдѣнія, уже сообщенныя по телеграфу, убѣждаютъ, что въ сѣверной части царства хотя и появляются мятежническія шайки, но вообще ихъ немного, и что значительныя пространства сѣверныхъ польскихъ губерній отъ мятежниковъ уже очищены. Шайки ихъ большею частію удаляются къ границамъ Австріи, гдѣ, какъ это видно изъ иностранныхъ газетъ, мятежники надѣются найти сочувствіе или по крайней мѣрѣ убѣжище.

Въ полученныхъ донесеніяхъ заключаются подробности нападенія на роту ревельскаго полка, поисковъ въ калишскомъ военномъ отдѣлѣ и дѣлъ при монастырѣ Студзяны, Слупяновѣ, Малой Рудкѣ, Мѣховѣ и Злочевѣ.

Новыя свѣдѣнія въ подробностяхъ нападенія на роту ревельскаго полка заключаются только въ томъ, что два офицера наши, раненые въ этомъ дѣлѣ, были: капитанъ Любимовъ и прапорщикъ Перковскій.

— Въ окрестностяхъ г. Бялы и кр. Брестъ-Литовска снова стали появляться мятежническія шайки. Вслѣдствіе чего, на усиленіе войскъ въ бяльскомъ и сѣдлецкомъ уѣздахъ, направлены части войскъ изъ Варшавы и Радзина.

— *Въ калишскомъ военномъ отдѣлѣ.* Для разсѣянія и уничтоженія шаекъ, появившихся въ калишскомъ военномъ отдѣлѣ, въ лѣсахъ Пышковскихъ и Липновскихъ, въ окрестностяхъ м. Злочева командированы были туда, 29 января, три роты и 40 козаковъ, подъ начальствомъ маіора Ганчукова. Отрядъ этотъ, слѣдуя чрезъ д. Бржозинъ, открылъ въ Липновскихъ лѣсахъ шайку мятежниковъ не болѣе, какъ во 100 человѣкъ, остальные же удалились на Видову. Послѣ непродолжительной перестрѣлки, шайка разсѣяна, оставивъ на мѣстѣ до 25 убитыхъ и 2 раненыхъ, нѣсколько ружей, пистолетовъ, сабель и косъ; захвачены также бумаги, принадлежащія предводителю шайки Дрогомирскому, который самъ былъ убитъ. Съ нашей стороны никакой потери не было.

*) Радомской губерніи, въ 37 верстахъ отъ г. Кельце.

Движеніемъ отряда г.-л. Бруннера, съ 30-го января по 6-е февраля, изъ Калиша на Домбра, Уніевъ, Шадекъ, Здунскую-Волю, Сѣрадзъ, Злочевъ, Островъ, м. Бурженинъ и оттуда обратно чрезъ Сѣрадзъ въ Калишъ, все пространство это (западная часть варшавской губерніи) очищено отъ мятежническихъ шаекъ, которыя частію разсѣялись и возвратились къ мѣстамъ жительства частію удалились на Видову и далѣе. Движеніе это произвело полезное вліяніе на край, ободривъ жителей, которые выказывали вездѣ радость при проходѣ нашего отряда.

— Противъ мятежниковъ, собравшихся въ значительномъ числѣ въ конинскомъ уѣздѣ, направлены отряды съ трехъ сторонъ: изъ Конина, 8-го февраля, отрядъ подполковника Орановскаго, изъ Влацлавска отрядъ генералъ-маіора Маслова и изъ Ленчицы, чрезъ Коло, отрядъ полковника Мясковскаго.

— По случаю появленія шаекъ въ лѣсахъ между Згержемъ и Лоджью, командированъ туда, 5-го февраля, отрядъ изъ 3-хъ ротъ пѣхоты, 40 гусаръ и 10 казаковъ, подъ командою маіора Щечки.

— *Въ варшавскомъ, военномъ отдѣлѣ* все спокойно.

— *Въ радомскомъ военномъ отдѣлѣ.* Движеніе отъ Конске, на Говорчевъ, Корытковъ и Опочну, произведенное 28-го и 29-го января подвижною колонною отъ войскъ радомскаго военнаго отдѣла, подъ командою маіора Хмѣльницкаго, заставило шайку мятежниковъ, собравшуюся въ сел. Корытовѣ, поспѣшно отступить сначала къ Опочнѣ, а оттуда къ монастырю Студзяны. По присоединеніи къ отряду колонны полковника Звѣрева, войска наши аттаковали монастырь. Мятежники, не выждавъ этой аттаки, быстро удались изъ монастыря по направленію къ г. Пилицѣ, оставивъ въ нашихъ рукахъ чугунное орудіе съ 4-мя лошадьми, ядра и порохъ. Орудіе отлито въ Джевицѣ, на заводѣ Эванса и К°. Ксендзъ Пиварскій, настоятель монастыря и главный двигатель мятежа въ опочинскомъ уѣздѣ, арестованъ. (Сѣв. Поч.)

Намѣстникъ кавказскій, Его Императорское Высочество Великій Князь Михаилъ Николаевичъ, выѣхалъ изъ С.-Петербурга, 6 февраля, въ 7 часовъ вечера, и, прибывъ въ Москву 7-го, въ тотъ же день изволилъ отправиться далѣе; 8 числа прослѣдовалъ чрезъ Тулу. Какъ слышно, Его Императорское Высочество намѣстникъ кавказскій полагаетъ первоначально посѣтить кубанскую область, какъ главный театръ настоящихъ военныхъ дѣйствій на Кавказѣ, и потомъ уже отправиться въ Тифлисъ. (Сѣв. Поч.)

— Приказомъ по войскамъ Виленскаго военнаго округа, отъ 1 февраля за N. 39, состоящій при министерствѣ внутреннихъ дѣлъ генералъ-маіоръ *Абрамовичъ* назначенъ, вмѣсто Свиты Его Величества генералъ-маіора графа *Толя,* военнымъ начальникомъ въ Трокскій уѣздъ, съ подчиненіемъ ему городской и земской полицій.

Gurżno, Żelechów, Wolę-Okrzejską i w Gutowskim lesie napędził i rozbił bandę; u powstańców zabito wielu, wzięto oboz i papiery dowódcy bandy. U nas raniono 1 i odrapano kosami kilku ludzi.

Warszawa tegoż dnia.

Jen. por. Uszaków donosi, iż 12 b. m. pułkownik Czengeri, podpułkownik Dobrowolski i major Gołubiow atakowali trzema kolumnami Langiewicza w Małogoszczu *) gdzie połączyły się prawie wszystkie bandy. Ścigano ich do 6-téj godziny wieczorem. Liczba zabitych powstańców bardzo wielka, wzięto im 2 śpiżowe działa. Ściganie trwa. U nas raniono 4 ludzi.

Doniesień zasługujących na uwagę, dziś z Polski nieotrzymano. Z doniesień zaś naczelników kijowskiego i wileńskiego wojennych okręgów okazuje się, iż zamiary polskich rewolucjonistów wzbudzić rozruchy w sąsiednich z Polską częściach Białéjrusi i Wołynia zostają bez skutku. Miejscowa ludność, niezważając na wszelkie usiłowania ajentów polskiego powstania, księży i szlachty, nieokazuje powstańcom żadnego współczucia. (Pocz. Półn.)

— Otrzymane 13 lutego doniesienia z Królestwa Polskiego, uzupełniając wiadomości podane przez telegraf, przekonywają, iż w północnéj części Królestwa, chociaż i ukrywają się bandy powstańcze, lecz w ogóle ich niewiele, i że znaczne przestrzenie północnych polskich gubernij zostały już od powstańców oczyszczone. Bandy ich po większéj części usuwają się ku granicom Austrji, gdzie, jak to widać z gazet zagranicznych, powstańcy spodziewają się znaleźć współczucie albo przynajmniéj przytułek.

—W otrzymanych doniesieniach zawierają się szczegóły: o napadnięciu na rotę rewelskiego półku, o poszukiwaniach w kaliskim wojennym oddziale i o bitwach przy klasztorze Studziany, Słupianowie, Małéj Rudce, Miechowie i Złoczowie. Nowe wiadomości o szczegółach napadnięcia na rotę rewelskiego półku zawierają się tylko w tém, iż przy téj utarczce raniono naszych dwóch oficerów, kapitana Lubimowa i praporszczyka Perkowskiego.

— W okolicach m. Białéj i tw. Brześcia litewskiego, znowu zaczęły się ukazywać bandy powstańcze. Skutkiem czego, w celu wzmocnienia wojsk w bialskim i siedleckim powiecie, skierowano oddziały wojsk z Warszawy i Radzynia.

—W kaliskim oddziale wojennym. Celem rozpędzenia i zniesienia band, które się ukazały w kaliskim oddziale wojennym, w lasach Pyszkowskich i Lipnowskich, w okolicach m. Złoczowa, wysłane tam zostały 29-go stycznia trzy roty i 40 kozaków, pod dowództwem majora Hanczukowa. Oddział ten idąc przez wieś Brzozin, odkrył w lasach Lipnowskich bandę powstańców ze 100 blizko ludzi, pozostali zaś odeszli na Widowę. Po niedługiém odstrzeliwaniu się, banda została rozbita, zostawiwszy na miejscu do 25 zabitych i 2 rannych, kilka fuzij, pistoletów, szabel i kos; schwytano też papiery należące do przywódcy bandy Drogomirskiego, który sam został zabity. Z naszéj strony żadnéj straty nie było,

(*) W gub. radomskiéj o 37 wiorst od m. Kielc.

—Przez poruszanie się oddziału jenerał-porucznika Brunnera, od 30-go stycznia do 6-go lutego, z Kalisza na Dombra, Uniow, Szadek, Zduńskę-Wolę, Sieradź, Złoczew, Ostrow, m. Burzenin i stamtąd nazad przez Sieradź do Kalisza, cała ta przestrzeń (zachodnia część gubernji warszawskiéj) została oczyszczona od band powstańczych, które w części rozeszły się i popowracały do domów, a w części posunęły się ku Widowie i daléj. Poruszenie to wywarło korzystny wpływ na kraj, dodając ducha mieszkańcom, którzy okazywali wszędzie radość przy przechodzie naszego oddziału.

— Naprzeciw powstańcom, zgromadzonym w znacznéj liczbie w powiecie konińskim, skierowano oddziały z trzech stron: z Konina 8-go lutego oddział podpółkownika Oranowskiego, z Włocławka oddział jenerał-majora Masłowa i z Łęczycy przez Koło oddział półkownika Miaskowskiego.

—Z powodu ukazania się band w lasach pomiędzy Zgierzem i Łodzią, wysłano tam 5-go lutego oddział z 3-ch rot piechoty, 40 huzarów i 10-ziu kozaków, pod komendą majora Szczeczki.

—W warszawskim wojennym oddziale wszystko spokojnie.

—W radomskim wojennym oddziale. Poruszenie od Końskich, na Goworczew, Korytków i Opoczną wykonane 28 i 29 stycznia przez ruchomą kolumnę wojsk radomskiego oddziału wojennego, pod dowództwem majora Chmielnickiego, zmusiło bandę powstańców, zgromadzoną w Korytkowie do śpiesznéj rejterady, naprzód ku Opocznu, a ztamtąd do klasztoru Studziany. Po przyłączeniu do oddziału kolumny półkownika Zwierowa, wojska nasze atakowały klasztor. Powstańcy nie doczekawszy się tego ataku, prędko wystąpili z klasztoru ku m. Pilicy, zostawiwszy w naszém ręku śpiżowe działo z 4-ma końmi, kule i proch. Działo wylane w Drzewicy w zakładzie Ewansa i sp. Ks. Piwarski, przełożony klasztoru i główny promotor powstania w powiecie opoczyńskim został aresztowany. (Poczt. Półn.)

Namiestnik Kaukazki, Jego Cesarska Wysokość Wielki Książe Michał Mikołajewicz wyjechał z Petersburga 6 lutego, o 7 godzinie wieczorem i przybywszy do Moskwy 7-go, tegoż dnia raczył odjechać daléj; 8-go przejechał przez Tułę. Jak słychać Jego Cesarska Wysokość Namiestnik Kaukazki zamierza naprzód zwiedzić obwód kubański, jako główny teatr obecnych działań wojennych na Kaukazie i potem już odjecać do Tyflisu.

— Przez rozkaz do wojsk wileńskiego okręgu wojskowego z d. 1 lutego za N 39, liczący się przy ministerjum spraw wewnętrznych jenerał-major ABRAMOWICZ, naznaczony został na miejsce jenerał-majora orszaku Jego Cesarskiéj Mości hrabiego Tola, wojennym naczelnikiem trockiego powiatu z podwładnieniem mu policji miejskiéj i ziemskiéj.

Случай *воровства* 1, на сумму 55 руб. и *конокрадства* 1, на сумму 125 руб.

*Ковенская губернія.*

*Пожаровъ* было 58, на сумму 67,857 руб. (у помѣщиковъ и арендаторовъ 13, на 12,250 р., у католическаго ксендза 1 пожаръ на 2,000 р., въ городахъ и мѣстечкахъ 6 пожаровъ, изъ коихъ въ одномъ понесено убытка на 8,550 руб., въ другомъ на 16,050 р.; у поселянъ 37 пожаровъ): отъ неосторожности 1, отъ поджога 2, отъ сильной топки 1, отъ дурнаго устройства печи 1.

Найдено *мертвыхъ тѣлъ* 5 (3 съ знаками насильственной смерти) въ томъ числѣ 1 новорожденный ребенокъ, умерщвленный, какъ подозрѣваютъ, матерью, крестьянской дѣвицей.

*Нечаянныхъ смертныхъ случаевъ* было 15 (женщинъ 3 дѣтей 2): отъ употребленія вина 1, отъ обжога 2 (дѣтей), отъ укушенія бѣшеной собаки 1, убита мельничнымъ крыломъ 1, отъ угара 3, утонулъ 1, задавленъ возомъ 1; отъ побоевъ, нанесенныхъ мужемъ, умерла крестьянка, выкинувъ преждевременно плодъ.

Въ новоалександровскомъ уѣздѣ отобраны 2 *фальшивыхъ билета* 5-ти рублеваго достоинства, въ поддѣлкѣ коихъ подозрѣвается еврей.

Случаевъ *грабежа* было три, на сумму 163 руб., кромѣ нѣсколькихъ вещей: одинъ еврей былъ ограбленъ на дорогѣ, другой на дому; третій случай былъ слѣдующій: тельшевскаго уѣзда, въ д. Кубишкахъ, во время отсутствія дворянина Льва Леньковскаго, явились въ домъ его 4 человѣка, изъ которыхъ одинъ съ запачканнымъ лицомъ, войдя въ комнату, настойчиво требовалъ у дѣвки Анны Якутовны ключей отъ амбара и нанесъ ей при этомъ дубиною побои. Якутовна, замѣтивъ, чрезъ отворенныя двери, еще 3-хъ замаскированныхъ людей, предложила проводить ихъ въ амбаръ и доведя до дверей, успѣла убѣжать. Злоумышленники, войдя въ амбаръ, нашли спавшихъ тамъ работниковъ, которыхъ одинъ изъ преступниковъ, схвативъ за волосы, прижалъ къ подушкѣ; другіе два наносили имъ побои, а четвертый, обыскавъ амбаръ, забралъ находившуюся тамъ пилу. Послѣ этого всѣ четверо отправились въ комнату и захвативъ тамъ двѣ штуки холста, серебряные часы и два серебряныя кольца, ушли. Въ числѣ злоумышленниковъ узнаны двое крестьянъ имѣнія Салантъ.

— При похищеніи лѣса, какъ подозрѣваютъ, дворяниномъ Яхимовичемъ съ двумя сыновьями, нанесена работнику владѣльца рана дробью изъ ружья.

*Смерть при поединкѣ.* Въ г. Поневѣжѣ, с.-петербургскаго уланскаго его величества короля баварскаго полка штабъ-ротмистръ Кнаутъ и поручикъ Сорокинъ имѣли между собою поединокъ, на которомъ первый убилъ послѣдняго.

*Покушеніе на смертоубійство:* крестьянка подрѣзала ножемъ мужу своему горло и во время его защиты, перерѣзавъ большой палецъ правой его руки, нанесла множество ударовъ тупымъ орудіемъ. Причиною такого покушенія было несогласіе между супругами, по поводу распутнаго поведенія жены.

*Буйство.* 7-го ноября, россіенскаго уѣзда, въ мѣстечкѣ Цитовянахъ, по распоряженію мѣстнаго земскаго исправника, былъ задержанъ, засѣдателемъ Лявданскимъ еврей Лейзеръ Слободманъ, отлучившійся самовольно изъ общества и состоящій на очереди по рекрутскому набору. Когда же Лявданскій хотѣлъ отправиться съ Слободманомъ въ г. Россіены, то собралась толпа людей, покушавшаяся отбить арестованнаго, но оставила свое намѣреніе вслѣдствіе увѣщаній Лявданскаго. Послѣ того, Лявданскій потребовалъ для содѣйствія пятисотскаго, который, не являясь по призыву, сталъ подстрекать жителей къ нападенію.

Вслѣдствіе чего вновь собралась толпа, вооруженная кольями и топорами, и подъ предводительствомъ *Присевича,* освободивъ силою Слободмана, вытащила Лявданскаго изъ его квартиры. Нанеся Лявданскому на улицѣ личныя оскорбленія и побои, толпа доставила его въ цитовянскій бернардинскій монастырь, откуда выпущенъ былъ по прошествіи двухъ часовъ.

*Виленская губернія.*

*Пожаровъ* было 44, на сумму 16,172 руб. (по 1 пожару убытка не показано; у помѣщиковъ 12 пожаровъ, на сумму 7,715 р.; у крестьянъ 29): отъ неосторожности 2, отъ лопнувшей печки 2, отъ подозрѣваемаго поджога евреями 1. Въ 4 пожарахъ сгорѣли 1 мужчина, 3 женщины и 3 дѣтей; получили обжоги 3 мужчинъ. На одномъ пожарѣ сдѣлана кража 100 полуимперіаловъ и 20 р. мелкой монеты.

Въ свенцянскомъ уѣздѣ, отъ продолжающейся болѣзни *чесотки,* было больныхъ 230 крестьянъ. Въ вилейскомъ уѣздѣ появилась заразительная *сифилитическая* болѣзнь.

Вилейскаго уѣзда, въ д. Триданы, крестьянка разрѣшилась отъ бремени 3-мя дѣтьми,— 2-мя дочерьми и 1 сыномъ. Мать и дѣти остались живыми.

*Нечаянныхъ смертныхъ случаевъ* было 14, кромѣ 7 погорѣвшихъ (женщинъ 2, дѣтей 2): утонуло 3, подавился мясомъ 1, отъ паденія изъ телеги 1, убитъ скатившимся бревномъ 1, отъ ушиба дышломъ молотильной машины 1, задавлена вагонами 1 (женщина), отъ обжога 1 (мальчикъ, оставленный на печкѣ безъ присмотра).

*Самоубійство* совершено 1 (повѣсился рядовой).

Найдено *мертвыхъ тѣлъ* 3 (2 женщины, изъ которыхъ одна объѣдена свиньями на скотномъ дворѣ и одна найдена въ колодцѣ).

*Особый случай.* 27-го ноября, во время слѣдованія по лидскому тракту въ Вильно артиллерійской команды, съ зарядными ящиками, подъ начальствомъ капитана Раецкаго, находившіяся позади обоза казенныя лошади съ ящикомъ чего-то испугались и понесли, причемъ радовой той команды убитъ и восемь человѣкъ ранены, сверхъ того изувѣчено 8 казенныхъ лошадей. (Сѣв. Поч.)

# Część Nieurzędowa.

**Wilno**, 19 lutego.

## POGLĄD OGÓLNY.

Dzienniki za nadto przeceniły wartość poselstwa 12 stycznia, prezydenta Stanów oderwańczych do kongresu richmondzkiego. Wszakże objęte w tém piśmie szczegóły godne są powszechnéj wiadomości: bo chociaż nie rozwiązują zadania, rzucają jednak światło na dalszy obrót sprawy amerykańskiéj, i dla tego sądzimy być obowiązkiem naszym, przedstawić czytelnikom Kurjera wierną treść rzeczonego poselstwa.

Pan Jefferson Davis objawia kongresowi, że w chwili ostatniego odroczenia jego obrad, rozwój sił nieprzyjacielskich doszedł był do tak straszliwych rozmiarów, iż lękać się należało, azali Stanom południowym starczy czasu do przygotowania skutecznego odporu. Uczucie obowiązku sprawiło, że w kilka dni po rozjechaniu się przedstawicieli narodu z Richmond, obrona Stanów południowych była w gotowości.

Wojska północne spółcześnie zalały granice południa, okryły rzeki zachodu i brzegi Atlantyku. Olbrzymie tłumy napełniły Północ otuchą niezawodnego zwycięztwa.

W Wirginji czwarty najazd chwalebnie zniweczono. Burnside, Mac-Donnell, Mac-Clellan i Pope, po kolei zostali rozgromieni.

Na zachodzie zmienniejsza była dola wojny: stoczano krwawe bitwy: rzeź z obu stron była okropna, wypadek wątpliwy. Z pod Wicksburga potężna wyprawa musiała odstąpić z niesłychanemi stratami.

Na brzegach Atlantyku nieprzyjaciel nie mógł posunąć się daléj, jak na wystrzał dział swojéj floty. Galveston został odzyskany, cała załoga związkowa wzięta w niewolę, a nawet proste kupieckie parostatki opanowały jeden z wojennych okrętów.

Z początku celem wojny było zmuszenie Południa wrócić do jedności; w obec niepodobieństwa urzeczywistnienia tego zamiaru, Północ postanowiła podbić Stany południowe i zamienić je na proste hołdowne kraje. Nieprzyjaciel zawiedziony w tym nowym zamiarze, pomyślał o trzecim, natchnionym przez zemstę, żądzę krwi i łupiestwa.

Lecz mimo najnieubłagańszą zawziętość, nie starczy mu ani zasobów, ani wytrwałości do toczenia wojny w ciągu czwartego roku. Rozlew krwi i zubożenie ludu Stanów Zjednoczonych dosięgły swojego kresu.

Południe z radością powita powrót pokoju: nie szczędziło ono największych usiłowań dla uniknienia téj wojny, którą chciwość zapaliła. Południe nie czyniło nigdy tajemnicy, że pokój nad wszystko przenosi, ale zrzec się samorządu, było nieszczęściem, przed którém wszystkie inne ustąpić musiały.

Prawa Południa do udzielnego politycznego bytu sięgają samych początków rzeczypospolitéj. W obecnym jego składzie, cztéry Stany Anglja uznała już za niepodległe, na mocy traktatu zawartego w 1783 roku. Przedtém jeszcze Francja weszła z niemi w osobne przymierze. Już w roku 1778 Południe skojarzyło się w jedność z dziewięciu innemi Stanami.

Wkrótce jednak, trzy Stany: Wirginja, Karolina południowa i Georgja, niezadowolone z jedności, oddzieliły się od niéj w roku 1789 i wkroczyły w związek z ośmiu innemi Stanami, składającemi dzisiaj część Stanów Zjednoczonych. Owoż stany w liczbie jedenastu utworzyły osóbną jedność, lubo akt pierwiastkowy wyraźnie zastrzegał, że jedność ta ma być wieczystą. Wówczas nieprzychodziło nikomu na myśl zaprzeczać prawa udzielności, a więc i prawa oderwania się od Stanów, z którémi pierwéj dla własnego dobra były w związku. Kiedy następnie, w skutek innego poglądu na rzeczy, późniéj jeszcze siedm innych stanów, dziś do składu Południa należących, przystąpiło do jedności, przyjęto je jako państwa udzielne, niepodległe i na stopie najdoskonalszéj równości. Nikt nie zamarzył nawet, aby można było zmuszać państwa udzielne, które dobrowolnie do związku weszły, do pozostawania w nim na wieki. Konstytucja 1778, warująca wieczystość jedności uchyloną została przez konstytucję późniejszą 1789, która najuroczyściéj udzielność i niepodległość każdego Stanu wziętego pojedyńczo przyznała. Jakoż, kiedy w roku 1861, jedenaście Stanów, znalazły dostateczne powody do zerwania jedności 1789, uczyniły to na mocy służącego sobie prawa udzielności. Południe tylko, idąc za zwyczajem dyplomatycznym zawiadomiło o tém urzędownie państwa obce, obok upewnienia, że nowy Związek pragnie zachować przyjazne stosunki ze wszystkiemi państwami świata. Południe wyprawiło z tém oznajmieniem swoich pełnomocników, lecz przed przybyciem ich jeszcze do Europy, Stany Zjednoczone zdradliwie i nieopowiednie zapaliły wojnę.

*Wszystkie jéj okropności ciężyć będą na rządach wielkich mocarstw, że niechciały oświadczyć, iż oddzielenie się Południa uważają za czyn prawnie dokonany. Anglja i Francja zapowiedziały tylko, że uznają istnienie wojny i na cały czas jéj trwania postanowiły zachować neutralność. Inne państwa poszły za tąż polityką i przez wyraźne czy domniemane porozumienie Europa zostawiła dwóm wymienionym mocarstwom główną czujność nad zadaniem amerykańskiém.

Za tym piérwszym błędem, poszedł inny obfity w niesłychany rozlew krwi i spustoszenia. Gdyby Anglja i Francja natychmiast uznały prawa Południa, niepodlega najmniejszéj wątpliwości, że nigdy rząd waszyngtoński nie wpadłby w ten obłęd, że służy mu prawo najwyższego zwierzchnictwa nad udzielnemi Stanami.

Niemniéj płodnym w klęski wszelkiego rodzaju był drugi błąd Anglji i Francji w uznaniu blokady, jaką rząd waszyngtoński ścisnął porty południowe. Rzeczony błąd odbił się okropnem nieszczęściem w saméj Europie, a mianowicie w Anglji i Francji, gdzie krocie poczciwéj, pracowitéj przemysłowéj ludności wpadły w ostatni niedostatek i nędzę.

Przy zaczęciu kroków nieprzyjacielskich, mieszkańcy związku południowego zajmowali się prawie wyłącznie rolnictwem; mieszkańcy zaś Stanów Zjednoczonych, po większéj części, składali się z kupców i rzemieślników. Południe nie miało floty kupieckiéj; flota Północy okrywała wszystkie morza; Południe nie miało floty wojennéj, Północ posiadała potężną.

Kiedy w roku 1856 na kongresie paryzkim wytoczono jeden z najważniejszych przedmiotów międzynarodowego morskiego prawa, kiedy świat cywilizowany pomyślał nakoniec o utworzeniu kodeksu, mającego objąć i rozstrzygnąć wszystkie stosunki, mogące rozwinąć się na morzach między okrętami wojennemi i kupieckiemi świata, państwa przedstawiane na tym kongresie zgodziły się na pewne, stanowcze zasady, na których oparty być powinien powszechny kodeks morski: jeden tylko rząd waszyngtoński te zasady z pogardą rozumu i sprawiedliwości odepchnął. A jednak Europa niepomna na ten upór, niewahała się uznać blokady portów południowych, ogłoszonéj przez rząd waszyngtoński. Europa zapowiedziała, że blokada wówczas obowiązywać może, kiedy jest rzeczywistą, to jest kiedy będzie popartą dostateczną liczbą okrętów do wzbronienia przystępu do brzegów ogłoszonych w stanie wojny. Stany Zjednoczone, mimo całą przewagę swojéj siły zbrojnéj morskiéj, zaledwie zdołałyby utrzymać blokadę na dziesiątéj części brzegów południa, bo przestrzeń kilku tysięcy mil, rozciągająca się od przylądku Chesapeak do przylądków Florydy i Keyn-West, okrążająca całą zatokę meksykańską aż do ujścia rzeki Rio-Grande, wymagałaby, dla rzeczywistego zablokowania, zgromadzonych flot całéj kuli ziemskiéj.

Przełożenia w téj mierze Południa czynione mocarstwom morskim, były bezskuteczne. Europa przyjęła wprawdzie te skargi, ale z niezbadanych przyczyn poddała się w milczeniu ogromnym stratom handlowym, na jakie Stanom Zjednoczonym podobało się ją narazić.

Południe od samego początku pojęło całą doniosłość wojny, któréj uniknąć było niepodobieństwem; pełne atoli męzkiéj ufności w samém sobie, niewidziało potrzeby błagać o żadną pomoc ziemską i rozpoczęło wojnę ze spokojem i ufnością.

Południe nawet, wśród klęsk doznawanych, nie oddawało się nigdy rozpaczy, tak jak dziś nie wbija się w dumę po świetnych wywalczonych zwycięztwach. Pan Jefferson Davis mówi, że dla tego tylko przypomina kongresowi niesprawiedliwość Europy, aby oddać hołd prawdzie i zapisać w rocznikach dziejowych pamięć doznanéj krzywdy. Następne pokolenia wiedzieć powinny, jaki był prawdziwy bieg, jaki duch téj straszliwéj wojny w któréj krew ludu płynęła jak woda.

Prezydent Davis wylicza okrucieństwa wszelkiego rodzaju, popełnione przez Północ; mówi, że nacechują one niezmytem piętnem hańby nietylko ich sprawców, ale i sam rząd waszyngtoński. Na zaniesioną skargę, Stany Zjednoczone przyrzekły śledztwo, jak podobnież co do okrucieństw popełnionych przez jenerała Benjamina Butler; dotąd atoli mimo ponawiane nalegania o odpowiedź, rząd zachował najzupełniejsze milczenie. A więc nietylko pobłaża, ale widocznie upoważnia te zbrodnie.

Dzienniki waszyngtońskie ogłosiły proklamację podpisaną dnia 1 stycznia przez prezydenta Stanów Zjednoczonych, mocą któréj nadaje on wolność wszystkim czarnym żyjącym w dziesięciu Stanach związku południowego.

Jest to ustęp w poselstwie pana Jefferson Davis, zasługujący na szczególną uwagę, bo tyczy się właśnie niewolnictwa, które poczytywaliśmy i poczytujemy za główne a nawet jedyne źródło téj krwawéj wojny; przytaczamy więc dosłównie to miejsce:

„Możemy zostawić poczuciu téj wspólnéj ludzkości, jaki dobroczynny Stwórca zasiał w sercach naszych bliźnich wszystkich krajów, sąd o rozkazie, skazującym na wytępienie kilka miljonów istot ludzkich niższego plemienia, spokojnych pracowników i zadowolonych ze swego bytu a razem podżegający do powszechnéj rzezi panów, a to przez zdradliwe zalecenie czarnym, aby niedopuszczali się żadnego gwałtu, chyba w przypadku osobistéj obrony.“

Zgroza, jaka nas przenika ku tym, którzy ten najniegodziwszy rozkaz wydali, o jakim roczniki przewrotności ludzkiéj zasłyszały, ustępuje najgłębszéj pogardzie dla téj bezsilnéj wściekłości. Rząd Południa postanowił tych zbrodniarzy, którzy zechcą przyprowadzić do skutku rzeczoną proklamację, oddawać do sądów tych Stanów, w których na przyszłość zdarzą się podobne zamachy, dla postępowania z oficerami i urzędnikami według praw miejscowych, uchwalonych na podżegaczów powstania niewolniczego. Co do prostych żołnierzy, widząc w nich tylko ślepe narzędzia zbrodni, wydane zostaną przepisy do rozwiązania ich drużyn.

Pod względem politycznym, rozkaz Abrahama Lincolna ma wielkie znaczenie, zastanowić się nad nim wypada z najwyższą uwagą. Rozkaz ten jest najzupełniejszym i niezbitym dowodem rzeczywistych zamiarów stronnictwa, które wyniosło na krzesło prezydenckie w Waszyngtonie tego człowieka. Usiłował on ukryć zamiary swoje, wszelkiego rodzaju chytremi sposobami i osłonić je zdradzieckiemi i najzuchwaléj, wielokrotnie powtarzanemi obietnicami. Przywodzę tylko, w przykładzie następne oświadczenie uczynione przez prezydenta Lincolna, przy złożeniu uroczystéj przysięgi na pierwszego urzędnika Stanów Zjednoczonych dnia 4 marca 1861.

„Zdaje się, mówił on, że istnieje między ludem południowym obawa, iż za objęciem władzy republikanckiéj, jego własność, pokój i całość osobista będą narażone na niebezpieczeństwo. Niebyło nigdy żadnéj rozumnéj przyczyny, usprawiedliwiającéj podobne obawy.

„Z innego powodu prezydent Lincoln wyrzekł: Niemam wcale zamiaru wtrącać się bądź wprost, bądź ubocznie w instytucję niewolnictwa w Stanach, w których tylko niewolnictwo istnieje. Nie sądzę, aby mi służyło do tego jakie uzasadnione prawo, dalekiém też jest to od moich skłonności. Ci, którym winienem i powołanie i wybór na urząd, działali z zupełną wiadomością, że niejednokrotnie objawiłem mój sposób widzenia w téj mierze i że go nigdy niecofnąłem. Nadto umieścili to oświadczenie moje, w programmacie podanym mi do podpisania, który miał być równie dla nich, jak dla mnie, nieodzownym prawem.“

To miejsce programmatu brzmi jak następuje:

„Uchwalono. Że niezłomne utrzymanie praw Stanów, a głównie prawa służącego każdemu Stanowi, wyłącznego uchwalania i dozoru własnych domowych instytucji według własnego rozumienia jest niezbędne dla równowagi władzy, na któréj spoczywa doskonałość i trwałość naszéj budowy. Ogłaszamy więc każdy samowolny najazd przez siłę zbrojną na ziemie lub posiadłości któregokolwiek ze Stanów i pod jakimkolwiek pozorem największą ze zbrodni.“

Natém kończy się poselstwo prezydenta Jeffersona Davis, w rzeczy niewolnictwa. Według słów jego: Południe nie czyni najmniejszéj nadziei zagojenia téj rany ludzkości, bo mocno wierzy: „że to czarne plemię niższe od białego, ciche, pracowite i szczęśliwe, niepotrzebuje żadnéj zmiany swéj doli.“ Rozpacz bierze na myśl podobnego zwichnienia wyobrażeń, podobnego samolubstwa i wyziębienia wszelkich zacniejszych uczuć ludzkości. Ale to być niemoże! Mimo chwilowe powodzenie oderwańców, wojsko Stanów Zjednoczonych weźmie odwet i zmusi nakoniec do uczciwszych, jeżeli nie zasad, to przynajmniéj postępków tych zapamiętalców.

W głównych sprawach Europy niezaszła żadna zmiana: dowiadujemy się tylko, że lord Palmerston, czujny strażnik prawa między narodowego, wystąpił przeciw Francji za użycie kilkuset żołnierzy egipskich w meksykańskiéj wyprawie. Według niego, niepowinien był Napoleon III żądać, a niedawno zmarły wice-król egipski przyzwalać, na posyłanie za Atlantyk dzieci Nilu, bo to nadweręża prawa sultana, które lord Palmerston jak źrenicę oka piastuje. Twierdzi on, że wice-królom egipskim niewolno, bez osóbnego na to firmanu, rozrządzać własną siłą zbrojną. Zapewne Francja niezostawi zarzutu znakomitego lorda bez odpowiedzi; chociaż przyznać potrzeba, że ta odpowiedź niebędzie łatwą.

W przyszłym poglądzie zdamy obszerniejszą sprawę, ze zdarzeń potocznych spółczesnéj polityki, lubo ta dziś zostaje w pewnéj bezwładności i mało obudza zajęcia, dla widocznego wstrzymania się w swym ruchu.

# WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

## Włochy.

T u r y n 15 lutego. Minister włoski w Paryżu p. Nigra, miał zaszczyt d. 9-go lutego złożyć w obecności cesarza, cesarzowéj Eugenji, w pałacu Luwru, w imieniu pań medjolańskich, marmurową gruppę, znakomite dzieło rzeźbiarza Vela, którą te panie ofiarowały naj. cesarzowéj po bitwie pod Magenta. Oboje cesarstwo wynurzyli zadowolenie, z jakiem przyjmują ten upominek i głośno uwielbiali piękność wykonania. Tegoż dnia pan Nigra otrzymał list następny:

„Tuileries, 9 lutego 1863 r.

„Panie ministrze, przyjmuję z radością marmurową gruppę, którą złożyłeś mi w imieniu pań medjolańskich. Jest ona dla mnie świadectwem ich uczuć i wspomnieniem wspólnéj chwały. Nieskończenie mię rozczula myśl, że chciały mi ją ofiarować, a zdolność artysty którego znakomite dzieło tak wybornie urzeczywistnia ich zamiar, nadaje temu upominkowi nową cenę. Proszę was panie ministrze, być przed temi paniami tłómaczem moich szczerych dzięków i wierzyć moim uczuciom.“

podpisano: „Eugenja.“

T u r y n 14 lutego. Parlament wypocznie przez zapusty; tymczasem p. Minghetti złożył dziś na stole izby poselskiéj budżet ministerstwa skarbu, a przy nim sprawozdanie o położeniu skarbowém kraju. Przez tę pracę starannie i sumiennie wykonaną, pan Minghetti składa nową ważną usługę krajowi i stawi powszechność w możności wyrzeczenia o wielkich a koniecznych poświęceniach, poniesionych przez Włochów w celu silnego utrwalenia swojéj niezależnéj narodowości.

Uważany bezwględnie stan skarbowości włoskiéj może aż do pewnego stopnia obudzić niepokój, lecz obawy wnet znikają przy zbadaniu niezmiernych zasobów pozostałych jeszcze do użycia i na myśl o kredycie narodowym obudzającym wszędzie zaufanie. Nie omylił się przeto ten co powiedział, że przyszłość jest za Włochami; jakoż postanowienie parlamentu unikać wszelkich rozchodów niepożytecznych i postanowienie kraju korzystania ze spokojności politycznéj, dla uleczenia ran odniesionych, są najlepszą rękojmią prędkiego przywrócenia równowagi między dochodami i wydatkami.

Rozprawy zaczną się więc za dni kilka i wszystko pozwala przewidywać, że wyjąwszy może jakie wyskoki naprzód przewidziane ze strony skrajnéj lewéj, izba postąpi z godnością i spokojem, które ważność przedmiotu czynią niezbędnemi.

Senat, wbrew swojemu zwyczajowi, żwawiéj nieco roztrząsał niektóre rozdziały budżetu robót publicznych. Była to wprawdzie burza w szklance wody i zaledwie odgłos zapalczywych mów kilku senatorów przebił się przez posępne ściany pałacu królowéj.

Dokumenta w sprawie włoskiéj, złożone w parlamencie angielskim, obudzają żywe zajęcie. Linja telegraficzna między Sycylją i Sardynją działa od wczoraj, ku najżywszéj mieszkańców obu tych wysp radości. Wielką liczbę depeszy najporządniéj wymieniono.

Zapowiedziane od kilku dni ulepszenia administracyjne będą wkrótce ogłoszone. Mówią już o hrabi Biancoli, który ma być mianowany naczelnikiem bezpieczeństwa powszechnego.

Minister Peruzzi nic nie zaniedbał, co tylko zapewnić może wymagania służby, a doskonale wspierany przez pana Spaventa spełnia swoje zadanie w sposób zasługujący na wdzięczność kraju.

Podług wiadomości z różnych stron dochodzących, zdaje się, że po zagłosowaniu budżetu i pożyczki, gabinet rozwiąże izbę i powoła naród do nowych wyborów.

Składka narodowa nie przestaje otrzymywać znacznych summ we Włoszech. Otwarta w tym celu Tombola (loterja) w Turynie, codzień zasila się nowemi darami. Wczoraj i dziś przybyło więcéj niż na 15,000 fran. fantów, które wymienia „Gazeta turyńska“; w ich liczbie znajduje się sprzęt szczerozłoty do przyciskania papierów i indyjski naramiennik, cenione na 4,500 fr. przysłane przez osobę bezimienną. Przytém przytaczają dar dowodzący jak to dzieło narodowe jest powszechnie wziętém. Osada parowéj fregaty „Marja Adélaida,“ złożyła od siebie, 1,200 fran.

T u r y n 17 lutego. Dziennik N a r o d o w o ś c i umieścił następny projekt do prawa:

„Wiktor-Emmanuel i t. d.

„Artykuł jedyny. Minister skarbu upoważniony jest do wypuszczenia takiéj ilości 5% renty mającéj wpisać się do wielkiéj księgi długu krajowego, ile potrzeba będzie, aby 700 miljonów franków wpłynęło rzeczywiście do skarbu.“

— Posłowie mający roztrząsnąć ten projekt, nie zebrali się w dostatecznéj liczbie na posiedzenie; ale zdaniem powszechném projekt do prawa przejdzie bez zmiany. Trzy biura wybrały już kommisarzów.

Między mówcami p. Tecchio zapisał się bronić projektu; pp. Crispi i Mordini chcą go zbijać. Spółka centralna toskańska dróg żelaznych potrzebowała dziś sprzedawać swe obligacje; co odbyło się pomyślnie po 74 fr. 25 centymów za sto.

Znajdujemy w G o ń c u m a r c h i j s k i m, że minister spraw zagranicznych rossyjskich książe Gorczaków pisał do pełnomocnika w Rzymie, pana Kisielewa, list, który poruczył mu odczytać przed kardynałem Antonellim.

Zawarta w nim jest skarga na duchowieństwo katolickie, że podżega ludność do powstania, potrzeba więc, aby kardynał Antonelli otrzymał od ojca ś. encyklikę do biskupów polskich, podobną do téj jaką był wydał w r. 1832-m Grzegorz XVI.

— W Cagliari stolicy Sardynji przyszło do walki między wychodźcami i mieszkańcami, i chociaż polityka była obcą temu zajściu, krew przecież płynęła.

Minister wojny postanowił przedstawić izbom potrzebę rozszerzenia ram wojska a mianowicie jazdy.

Franciszek II-gi nie-przestaje rozdawać orderów; tak niedawno ozdobił krzyżem pewnego pana Sampol, redaktora dziennika wstecznego.

Piszą z Neapolu do dziennika K o r r e s p o n d e n c j a f r a n c u z k o-w ł o s k a:

Wyborne środki, przedsięwzięte przez rząd dla oświaty ludu w krajach południowych, wydają najpomyślniejsze owoce. Szkoły wieczorem codzień napełniają się mnogimi uczniami. Rzecz widoczna, że jeżeli ludność południowa nie posuwała się równym krokiem na drodze postępu z innymi mieszkańcami włoskimi, było to winą Burbonów, bo nie zbywa jéj ani na wrodzonych zdolnościach, ani na ochocie, brak tylko sposobu uczenia się.

— Reforma wewnętrzna po ministerstwach zagajona przez strażnika pieczęci pana Pisanelli, idzie daléj wskazanym torem. Po ministerstwach sprawiedliwości i marynarki, przyszła koléj na reorganizację głównego zarządu wydziału spraw wewnętrznych. Podług téj organizacji liczba urzędników będzie powiększona. Wezwano już do czynnéj służby Neapolitanów i Lombardów, będących w rozporządzalności. Naczelnikiem oddziału wyższéj policji będzie zapewne Neapolitańczyk p. Cola-Pietro, znakomity urzędnik; a naczelnikiem oddziału mającego zwierzchność nad samemi osobami składającemi służbę, jest Romańczyk hrabia Orest Biancoli. Dekreta, mianujące ich na te posady, zostaną wkrótce ogłoszone.

Deputacja wyprawiona z Sycylji przedstawiała się ministrowi robót publicznych, dla podziękowania za myśl uposażenia Sycylji nowemi drogami, i zaniesienia prośby, aby chciał wytrwać w téj części programmatu tak pożytecznego pod dwóma względami: administracyjnym i politycznym. P. Menabrea odpowiedział deputacji w sposób zupełnie zadawalający.

T u r y n 19 lutego. Stronnictwo działania, w rzędzie którego znajdują się i członkowie izby wyborczéj (skrajnéj lewéj) wydało na jaw w tych dniach odezwę zagrzewającą do wskrzeszenia stowarzyszeń demokratycznych. Zdaje się, że w obecnym stanie Europy, zagorzalcy chcieliby popchnąć lud, a może i rząd do wyjścia z oględności nakazywanéj przez rozum i pojęcie warunków czasu.

Bardzoby się mylił, ktoby wierzył, że naród podziela zamiary tych wichrzycieli; bo łatwo pojąć całe niebezpieczeństwo dla Włoch rzucania się na podobne przedsięwzięcia, wówczas, kiedy ich własna budowa jeszcze nie jest dostatecznie utrwaloną.

Rząd nie da się wciągnąć do niczego, co jest obcém ulepszeniom wewnętrznym.

— Jak już powiedziano, projekt pożyczki przejdzie, środek lewicy będzie za nim, poczyni jednak zwykłe zastrzeżenia; jako to: że ta pożyczka ma być ostatnią; że władza ani na włos nie zboczy od najściślejszéj oszczędności; że sprzedaż dóbr rządowych nie pójdzie w odwłokę; że tak zwana k a s s a k o ś c i e l n a, to jest administracja rządowa majątku duchownego zostanie natychmiast wprowadzoną w krajach południowych, i t. d.

W krajach południowych odkryto knowania klerykalne. Biskupi zagrozili odsądzeniem od ołtarza księży należących do składek na rodziny podupadłe z powodu zbójectwa.

W tych dniach umarł hrabia Dominik Do-Jaso i Pietra Santa, książe Serradifalco, jeden z dwóch dziedzicznych parów sycylijskich i znakomity patryota. W świecie uczonym znany jest z dzieł treści artystycznéj jako to: S t a r o ż y t n o ś c i s y c y l i j s k i e, K o ś c i o ł y n o r m a n d z k i e, K a t e d r a M o r e a l s k a. Margrabina Torrearsa jest jego córką.

---

## Francja.

P a r y ż, C i a ł o p r a w o d a w c z e. P o s i e d z e n i e d n i a 6-go l u t e g o.

(Dokończenie).

P. E r n e s t P i c a r d. Dwa państwa miały myśl sprzyjania utworzeniu w Meksyku rządu monarchicznego. Zaprzeczano temu 14 marca; zaprzeczano jeszcze w czerwcu; ale dziś te wypierania się zostały zniweczone. Drobna osada francuzka niemogła dostarczyć wątku do dopominków takiéj doniosłości, żeby aż usprawiedliwiała wyprawę.

Zbywało więc na przedmiocie wynagrodzenia. Jedynym wierzycielem dopominającym się zwrótu od 60 do 75 miljonów był znany dom bankowy Jeckera. Naczelnik tego domu, szwajcar, urodził się w Porentuy w czasie kiedy to miasto należało do Francji. Kiedyż ten wierzyciel narodowy, którym opiekować się miano na drugiéj półkuli, został Francuzem? Oto dopiero dnia 26 marca 1862, jak łatwo o tém D z i e n n i k p r a w przekonywa. W marcu więc 1862 został Francuzem człowiek, w którego imieniu mieliśmy wystąpić z wymaganiami składającemi jedną z przyczyn zerwania konwencji, jedną z przyczyn odpłynienia sprzymierzeńców. Co do zamiaru wprowadzenia w Meksyku monarchji, musiała zaprawdę dyplomacja nasza niewiedzieć, że Meksyk niechciał nawet słuchać prawideł nierównie wyższych od rozkazów dyplomacji, prawideł sprawiedliwości i zdrowego rozsądku! Któż nie pojmie, że przekładając zbrojnie Meksykowi rząd monarchiczny, Meksykanie przerażeni tém zjawieniem się tak licznych ambasadorów i rokowników i słyszeć o tém niezechcą? Uwiadomiliście rząd angielski o swoich nadziejach; lord Russell, w lutym 1862 pisał do ambasadora angielskiego w Wiedniu:

„Otrzymałem depeszę waszéj dostojności, tyczącą się arcy książęcia. Rzeczony projekt uprzędli wychodźcy meksykańscy przebywający w Paryżu, rodzaj ludzi głośnych z niedorzeczności swoich złudzeń i nadziei.“ Tak lord Russell ogłosił pomysł zaprowadzenia monarchji w Meksyku za pomocą zbrojnego cudzoziemskiego przymusu, jako istne marzenie. Wszyscy to powtarzali, wszyscy, prócz was jednych, rozumieli; bo też niepodobna, aby w tym przedmiocie dwa mniemania istnieć mogły.

Mowa pana Mon, mowa, któréj równie jak mowy jenerała Prim nie ogłoszono we Francji, dowiodła, że pobudki Hiszpanji do wyprawy meksykańskiéj były nierównie wyższe jak pobudki dwóch innych narodów; i że pozorny powód Francji ograniczał się tylko niejakiemi dopominkami pieniężnemi i opieką kilku tysięcy Francuzów zamieszkałych w Meksyku; było więc zupełnem niepodobieństwem niezrozumieć prawdziwéj doniosłości londyńskiego układu. Ani jeden więc dyplomata, przewidując cel ostateczny téj umowy, niemógłby jéj podpisać bez narażenia dobra własnego kraju.

Idąc daléj, postrzegam z głębokim żalem, że wydawano do Meksykanów odezwy przypominające owe, jakie niegdyś wydawał do Francji główno-dowodzący wojskami pruskiemi i austryjackiemi. Bo rzeczywiście, jakże przemawiał książe Brunświcki? Oto: że cesarz austryjacki i król pruski, przekonani, że naród francuzki pogląda ze zgrozą na zbrodnie rewolucji i czeka tylko chwili oświadczenia się przeciw swym ciemiężcom, powodowani jedynie chęcią szczęścia Francji, przybywają jéj na pomoc.

Niechcę, mości panowie, nastawać na uczucia, które to porównanie obudza; ale to twierdzę, że umowa londyńska musiała mieć koniecznie zgubne i łatwe do przewidzenia następstwo.

Jakoż rzeczywiście, co musiało się wywinąć? Od pierwszéj chwili, niezgoda wybuchnęła między pełnomocnikami państw sprzymierzonych w Meksyku. Szło o oznaczenie summy wierzytelności każdego mocarstwa. W jaki sposób jenerał Prim zdaje sprawę z téj roboty? (Szmer). Mówię o jenerale Prim, jeszcze przed jego rozdrażnieniem. Twierdzi on, że dopominek Francji, uważany przez nasz gabinet za sprawiedliwy, wynosił 12 miljonów piastrów, a ta ilość stanowiła wierzytelność bankiera szwajcarskiego Jeckera. Dwaj drudzy pełnomocnicy głośno na to krzyknęli i to było pierwszem hasłem niezgody w samym początku. Odtąd ustała wspólność działania i umyślano, żeby każde państwo oddzielnie wystąpiło ze swemi dopominkami. Owóż, czego nas uczy depesza Lorda Cowley do hr. Russell. Że rząd francuzki niechciał zaniechać dopominku Jeckera i że jego ocenienie zostawił uczciwości pana Dubois de Saligny.

Takim to sposobem szły rzeczy; a dopiero we 12 dni po rozmowie przytoczonéj w téj depeszy, to jest 18 marca 1862, bankier Jecker otrzymał list unarodowienia. Tai się w tem zagadka, którą jasna odpowiedź pana Billault zapewne nam wytłómaczy.

Wkrótce były prezydent Miramon, ojciec Miranda i inni wychodźcy przybyli do Vera-Cruz. Minister angielski widział w panu Miramon, z powodu wydania poselstwu angielskiemu znajdujących się w niém pieniędzy, nie męża politycznego, ale złoczyńcę, i oświadczył, że natychmiast należało wyprawić go na powrót zkąd przypłynął. Jenerał Prim oparł się; kiedy więc zagajono konferencje wstępne do umowy w Soledad, rzeczą było oczywistą, że pełnomocnicy przystępowali do nich z zamiarem niezgadzania się między sobą. Łatwo pojąć, że niepokoiło Meksykanów odrodzenie, poczynające się od powrótu do kraju Miramona, ojca Miranda i Marqueza, Marqueza, który głośny w Meksyku ze swych okrucieństw, rozbojów po gościńcach, walczy dziś pod naszemi chorągwiami.

Kiedy silę się odkryć myśl rządową, co do warunków odrodzenia Meksyku, znajduję ją chwiejną. Rząd odezwał się naprzód do Anglji i żądał spólnictwa jéj działania w Meksyku. Anglja położyła dwa warunki. Wyprawa przyniesie Meksykowi amnestję i wolność wyznań. Cóż odpowiedzieliśmy na to? Zgodziliśmy się na amnestję, lecz nieprzyzwoliliśmy na wprowadzenie wolności wyznań. Pan Barot w jednéj z depeszy swoich pisze, że ten krok wywołałby wielki opór.

Czyż to nie naprowadza na myśl, że nasz rząd niezłomnie postanowił obalić władzę Juareza, choćby to zapalić miało w Meksyku wojnę domową?

Przystępuję teraz do niezgod na konferencji soledadzkiéj, do zerwania rokowań, i staje przed mojemi oczami opłakane i najboleśniejsze zdarzenie.

Po przybyciu do Vera-Cruz naszych pełnomocników, dla zasłonienia wojsk naszych od zabójczego klimatu, otrzymali oni od rządu Juareza zezwolenie, że będziemy mogli, przez ciąg rokowanń zatoczyć nasz obóz na wyższych w blizkości Vera-Cruz przestrzeniach. Rozumiało się samo z siebie, że gdyby rokowania do zgody niedoprowadziły, żołnierze nasi wrócą przez wąwozy na uprzednie stanowiska. Tym czasem niedotrzymano tego zobowiązania: wojsku dano rozkaz pójścia naprzód i tym sposobem było świadkiem zgwałcenia umowy. Czyż niesądzicie, że wolałoby wrócić przez te wąwozy, a potem zdobyć je z orężem w ręku? Pytam, czy rząd nie widzi całego zuchwalstwa tego przedsięwzięcia podjętego bez rad i kontroli przedstawicieli kraju. Roztrząsnę bystro następne zdarzenia. Po zerwaniu rokowań, admirał Jurien de la Graviere oświadcza, że pójdzie na Mexico, Anglicy i Hiszpanie odpływają. Nie sądzę postępku Hiszpanów, czyż jednak w tém zerwaniu przymierza, przeciw któremu rząd francuzki nawet protestować nie może, niema powodu do ważnego zarzutu nieprzezorności? Takie są aż do dziś dnia koleje wyprawy meksykańskiéj. Jakie będą jéj skutki? Jaka jest nasza polityka? Wiem, że w téj chwili wynurza się systemat wielkiéj polityki, którą zdaje się trzymano w zapasie. Mówiono, że przewodniczy jéj wzgląd wyższy położenia tamy od strony Meksyku zaborczéj potędze Stanów Zjednoczonych. Roztrząsać długo nie będę téj myśli, która powstała po nieudaniu się pierwotnego zamiaru. Wypadki już ją potępiły, zdrowy rozum już ją zbił do tego stopnia, że nie sądzę, aby miała posłużyć nawet za osnowę do odpowiedzi na moje postrzeżenia.

Jeżeli wszakże ta polityka jest zagadką, dajcie nam jéj słowo. Powiedźcie kto jesteście i jak się nazywacie?

Odezwaliście się do narodowości, zdawało się przed rokiem, że Francja wyzwoli wszystkie ludy. Tym czasem słyszeliście wczorajsze oświadczenie p. Billault i wiecie już co o tém trzymać. Jedném słowem, jeżeli obstajecie przy zasadzie nieinterwencji, wytłómaczcie inaczéj, niż to zapewne uczynicie, wojnę meksykańską. Jeżeli zrzekacie się téj zasady, powinniście być gdzie indziéj nie w Meksyku.

Po mowach barona David i Juljusza Favre, z których jeden bronił rządu, a drugi odezwał się w tym samym duchu co p. Ernest Picard, posiedzenie odłożono do jutra.

P o s i e d z i e n i e d n i a 7 l u t e g o.

P a n B i l l a u l t, minister bez wydziału. Mości panowie, przystępując do roztrząśnienia przedstawionéj wam poprawy, niemogę zamilczeć o pierwszem wrażeniu, jakie odczytanie jéj na mnie sprawiło.

W rządach parlamentarnych, od których przyjęliśmy i adres i polityczne nad nim rozbiory, zwyczaj podaniem uświęcony żąda, aby słowa mające być słuchane przez koronę nosiły na sobie znamię dworności i uszanowania.

Dworność mowy niewyłącza ani szczerości ani swobody. Dużo rozprawiają o swobodzie angielskiéj, wartoby jednak było radzić się czasami i trybu, jakiego izby trzymają się w Anglji.

Nie sądzę, aby w jakichkolwiek rozprawach toczących się na parlamencie angielskim, sły-

szano kiedykolwiek podobne wyrażenia do tych, na jakie zwracamy waszą uwagę. Wyciągam ztąd jeden tylko wniosek, że zbyteczna swoboda słowa dowodzi, mimo wszelkie zaprzeczenia, wszelkiéj swobody treści.

Mości panowie polityka francuzka w Meksyku, któréj żołnierze nasi bronią w obec nieprzyjaciela, była przedmiotem oskarżeń, które zbić przyrzekłem.

Pójdę krok w krok za wyprawą, wypowiem jéj przyczyny i chyba jasność méj mowy mię zawiedzie, bo inaczéj izba osądzi te zdarzenia jak osądzonemi być winny.

Zaprzeczano słuszności przyczyn do podjęcia wyprawy. Powtarzam te przyczyny. Czy zaprzeczycie, że mieliśmy powody żalić się na rząd Juareza za złamanie trzech kolejno po sobie zawieranych umów w latach 1853, 1854 i 1855?

Czy zaprzeczycie, że te umowy warowały wynagrodzenie zabójstw, obelg, łupieztwa i złodziejstwa? Czy zaprzeczycie, że część dochodów celnych przeznaczoną była na to wynagrodzenie?

Czy zaprzeczycie, że Juarez zgwałcił umowy, niechciał ich spełnić, zagarnął pieniądze zabrane z komor celnych, a które uroczyście przyrzeczono obrócić na wynagrodzenie pokrzywdzonych?

Czy zaprzeczycie, że ludność francuzka doznała dzikich gwałtów, łupieztwa i ohydnych krzywd wszelkiego rodzaju? Czy temu zaprzeczycie! Wysłaliśmy w początku 1861 r. posła do Meksyku, w zamiarach najżyczliwszych, Byliśmy gotowi rzucić niepamięć na wszystkie dawniejsze krzywdy i szczerze pracować nad przywróceniem porządku. Lecz w obec nieustannego wiarołomstwa, w obec anarchji podżeganéj przez sam rząd meksykański, musieliśmy cofnąć naszą życzliwość, a następnie pomyśleć o krokach doraźnych. Czy za to nas obwiniacie?

Słyszeliście twierdzenie, że niektóre z przytoczonych na teraźniejszy rząd meksykański zażaleń stosują się nie do niego, ale do tych rządów, co go poprzedziły. Czytajcie więc depesze, niema ani jednéj, któraby niedowodziła gwałtów oprzysiężonéj wiary i morderstw. Macie słabość do dowodów niestwierdzonych przez dokumenta francuzkie, chętniéj wierzycie słowom Anglji i Hiszpanji, niż doniesieniom przedstawicieli własnego kraju. Niech i tak będzie, zobaczmy co pisał p. Ch. Wyke dnia 27-go maja 1861 do rządu angielskiego: „Kongres meksykański kłóci się o rozmaite teorje rządowe, a tym czasem ludność zostawia bez obrony od napaści złodziejów i zbójców. Jedyną nadzieję korzystniejszéj zmiany upatruję w małém stronnictwie zachowawczem, zdolném wyrwać kraj ze zguby, jeśli okoliczności posłużą. Jeżeli raz zapowiemy, że postanowiliśmy nieodzownie nie cierpieć dalszych zabójstw przebywających tu Anglików, wówczas pewnie będziemy usłuchani.“ P. Wyke kończy depeszę swoję następnym sądem o rządzie meksykańskim: „Jest to rząd do szczętu zepsuty i bezsilny tak dalece, że nieumie utrzymać ani porządku, ani zapewnić wykonania własnym prawom.

Inna depesza tegoż samego dyplomaty angielskiego z dnia 28 października dowodzi, że według doświadczenia rzeczą jest nieuchronną zmusić do wykonania praw w Meksyku, przyjmując nawet wszystkie zastrzeżenia i przeszkody, krępujące działanie władzy wykonawczéj.

Donoszone więc przez naszych ajentów postępki, były dla wszystkich najoczywistsze.

Prawda, utrzymywano, że te postępki były wynikłością zbójectwa, które jest niejako miejscową chorobą tego nieszczęśliwego kraju. W poniedziałek usłyszymy zapewne surowy sąd nad zbójectwem neapolitańskiém, i ten sąd będzie sprawiedliwy. Ale pytam, skąd wzięły się te skarby pobłażania dla zbójectwa meksykańskiego, którego nasi spółziomkowie są ofiarami? A to pobłażanie objawia się nietylko wówczas gdy na Meksyku cięży wina, że tychże zbójców podnosi do stopni półkowników i powierników swoich.

Czy ten rząd czuje się związanym przez traktaty, czy te traktaty zgwałcił, czy nie przywłaszczył sobie pieniędzy, które do nas należały, słowem czy ich nie skradł?

W obec podobnego postępowania czy znajdzie się choć jeden człowiek, coby nie uczuł konieczności, nakazującéj nam dać opiekę wolności i życiu naszych spółobywateli?

Był w starożytnym świecie narod, posiadający pełen chwały przywiléj, że skoro obywatel jego zawołał: jestem obywatelem rzymskim, wnet wszelki gwałt ustawał i otaczało go powszechne uszanowanie.

W świecie nowym jest inny naród, który na całéj powierzchni kuli ziemskiéj umie zapewnić uszanowanie swych narodowców, z mocą która się nigdy nie zachwiała; tym narodem są Anglicy. Nie dziwcie się więc, mości panowie, że Francja chce, podobnież jak Anglja, aby jéj krajowców szanowano.

Jakoż rząd nasz niemógł zapomnieć o najsprawiedliwszych przyczynach do wojny, o zniewadze naszéj czci, o łupiestwach i zabójstwach spełnionych na naszych spółobywatelach. Chcielibyście odwrócić od tych występków myśl i oburzenie kraju, przyzywając na pomoc jakąś mgię dla zasłonienia prawdy; ale ta mgła zostanie wnet rozproszoną. W téj chwili pragnę tylko dowieść, że w obec czynności Juareza, niema kraju na świecie, któryby doszedł do tego stopnia niemocy lub podłości, aby zostawił takie zniewagi niepomszczonemi.

Czyż Anglja niezrozumiała tak samo jak i my rzeczywistego położenia rzeczy? Czyż nie odwołała swego posła, czyż nie podpisała traktatu, czyż nie zgodziła się na prowadzenie wojny? Czyż Hiszpanja tak samo nie postąpiła? Czyż nie osądziła, że w imię czci swojéj, należało przyjść do wydobycia oręża, kiedy inaczéj sprawiedliwego wynagrodzenia otrzymać niepodobna. Nie przypisywano ani Anglji, ani Hiszpanji takich zgorszeń, jakie usiłowano wyprowadzić na jaw przeciw Francji. Wszakże i Anglja i Hiszpanja zrozumiały równie z nami, że powód do wojny miał miejsce. Nastaję na ten szczegół, aby widziano, że też same pobudki, które nas skłoniły, skłoniły też i inne rządy i że trzy narody jednakowo postanowiły działać.

Wyrzekliśmy, że nie istniały dostateczne powody do wojny; pytam, gdzie znaleźć takie pobudki, jeżeli nie w owym zbiegu okoliczności?

Cóż cesarz uczynił? Powiedzieliście, że polityka jego była niebaczną. Twierdzę, że była tak rozumną i oględną, jak tylko wypadki pozwalały. Rozpoczęliśmy od porozumienia z mocarstwami. Uchyliliśmy obawy, i stanęło na zgodzie. Nawet Francja nie wzięła pierwszeństwa, ułożono się co do stosunku sił; Hiszpanja w podaniach swojéj polityki i w naszéj życzliwości znalazła możność zajęcia pierwszego miejsca.

Anglja, potęga szczególniéj morska, udzieliła spółdziałania swéj floty, co do nas posłaliśmy 2500 ludzi. Francja, powtarzam, urządziła uczęstnictwo każdego z państw i przywykła działać naczelnie, stanęła w drugim rzędzie. Sądziła, że nie należało występować ani zuchwale, ani niebacznie, ale rozsądnie i politycznie.

Czyż to było zuchwalstwem, że trzy potężne państwa nakazywały sprawiedliwość rządowi tyrańskiemu? Czyż istniały dostateczne powody do obwinienia nas o płochą igraszkę z krwią i skarbami kraju? Uczyniliście nam zarzut, na który musimy odpowiedzieć. Kiedy w roku przeszłym zadanie meksykańskie wytoczyło się przed izbą, złożone zostały wyjaśnienia w imieniu rządu, i pan Juljusz Favre przypominając je, rzekł wczoraj: „Albo oszukaliście izbę, albo nie wszystko było wam wiadome.“ Czyż te słowa należycie obmyślano? Oszukać izbę! Jeżeliby minister cesarski dopuścił się podobnéj winy, należałoby go natychmiast pociągnąć do odpowiedzialności; a co do mnie, nie poczuwam się, abym w ciągu całego mego zawodu miał dać komukolwiek prawo rzucić na mnie podobne podejrzenie.

Ale przez takie zarzuty, chcianoby nadwątlić powagę rządu. Zadaniem oppozycji zdaje się być usilność o wytępienie z umysłów pamięci zniewag wyrządzonych naszéj czci w Meksyku i o postawienie na miejscu téj rzeczywistéj przyczyny tron, mający wznieść się na rzecz cudzoziemskiego książęcia; wynikłość, która w myśli rządowéj niebyła nigdy ani pobudką, ani koniecznéim następstwem przedsięwzięcia. Już w roku przeszłym odpowiedziano panu Juljuszowi Favre, że popłynęliśmy do Meksyku dla otrzymania należnych nam wynagrodzeń i dodaliśmy, że jeżeli Meksykanie znużeni ciemięztwem nieładu i posiadający choć iskierkę mężkości, zechcą wygnać uciskającą ich rewolucyjną tłuszczę, będą mogli liczyć na nasze moralne wsparcie.

Tak więc rzecz jasno wypowiedziano. Rząd mówił naprzód o pomście zniewagi czci francuzkiéj. Następnie o korzyściach, jakieby wypłynęły z zaprowadzenia w Meksyku rządu poważnego i odpowiedzialnego, jeśli kraj objawi w tém swoją wolę. Taką była nasza odpowiedź. Gdzież utailiśmy myśl rządową? Wszystkie akta dyplomatyczne świadczą, że ta myśl była zawsze taką, jak ją określiłem,

A więc te obadwa ciężkie oskarżenia były bezzasadne.

Po postanowieniu i przygotowaniu wyprawy cóż pozostawało nam czynić? Instrukcje przepisane naszym ajentom, jasno określiły drogę ich postępowania. Depesza 12 listopada rozkazała im ponowić nasze ultimatum i nie dozwolić wyprowadzić się w pole przez obrachowane zwłoki. Jeżeli rząd Juareza postarałby się nas odosobnić dla zyskania na czasie, powinni byli chwycić się środków doraźnych, do czego istniały ważne powody. Przypłynęliśmy w styczniu i mieliśmy tylko 3 miesiące i kilka dni do przygotowania pochodu, nimby vomito (żółta gorączka) ten straszliwy sprzymierzeniec Juareza nie przyszedł mu na pomoc. P. Juljusz Favre, przypominając nadzieję, jaką wynurzyliśmy w roku przeszłym, że w chwili mojéj mowy może wojska nasze już są w Mexico, powiedział, że słowa prędzéj idą niż żołnierze.

Żołnierze nasi nie daliby się prześcignąć słowom, gdyby plan rządu centralnego został wykonany w Meksyku.

Bo rzeczywiście, we Francji wszystko przewidziano, co tylko rostropność ludzka przewidzieć mogła; dla czego nie ziściły się te przewidzenia?

P. minister przypomina niezgodę, jaka wybuchnęła między pełnomocnikami trzech państw, wówczas kiedy w Europie te państwa tak były zgodne i co do celu i co do środków wyprawy; konwencja soledadzka zagaiła rokowania z Juarezem, z którym bić się miano, i wyznaczyła dzień 15 kwietnia na ich rozpoczęcie, to jest zmarnowała właściwy czas do działania i dozwoliła, że nadeszła pora dżdżów i gorączek, czyniących wojnę w Meksyku niemożliwą. Cóż dziwnego, że po takim postępku przedsięwzięcie nie poszło bystro, a tym czasem obarczają odpowiedzialnością tych, którzy zgromadzili całą przezorność rozumu, aby wszystko poszło i prędko i dobrze.

Taki był stan rzeczy. Rząd francuzki nie zawahał się. Skoro powziął wiadomość o téj dziwnéj cierpliwości, umieścił w Monitorze silną notę, przypominającą swoim umocowanym, że znajdowali się w Meksyku, dla bezpośredniego otrzymania, bądź dobrowolnie, bądź przemocą, należnych nam wynagrodzeń.

Nasi umocowani wnet przełożyli Anglji i Hiszpanji konieczność silnego działania i pójścia naprzód. Wówczas to zjawiło się owo niespodziane postanowienie Hiszpanji wycofania wojsk swoich, co Anglja nietylko pochwaliła, ale nawet podnieciła do tego kroku. Nie należy do mnie roztrząsać, czy pełnomocnik hiszpański dobrze lub źle sobie począł pod względem dobra własnego kraju, czy dobrze lub źle wytłómaczył swoje instrukcje. Znakomici hiszpańscy mężowie stanu, Mon, Bermudez, Havana, wytłómaczyli ten szczegół w sposób jasny i zupełny. Ale mniejsza o to w téj chwili. O to mi teraz chodzi, abym okazał, że to niespodziane postanowienie przeniosło Francję z drugiego na pierwsze stanowisko i że znalazła się ona sama jedna w Meksyku; została tam z garstką ludzi w pośród kraju zalęknionego, albo rozdrażnionego przez tyranję. Została w niebespiecznéj porze roku, wśród panowania choroby (vomito negro). Ale czyż cofnąć się mogła? (Nie! nie!)

W razie naszego odwrotu, jakież byłoby następstwo? Naprzód hańba i poniżenie w oczach świata naszéj chorągwi! Daléj, nie bez korzyści będzie roztrząsnąć, jaka była wygrana tych, którzy poszli za przeciwną naszéj polityką.

Kiedy jenerał Prim oświadczył postanowienie że odpłynie, rząd meksykański uwielbił jego krok rycerski i napisał do niego list, w którym wyraża: przybywaj, a w pół godziny z obustronném zadowoleniem ułatwimy wszystkie trudności.

Jenerał Prim posłał sekretarza swojego do Mexico, który mógł tam przekonać się o dwóch rzeczach: naprzód o głębokim gniewie i rozpaczy Hiszpanów widzących się opuszczonemi, a powtóre o niemożliwości rokowania, bo Juarez dopominał się, aby Hiszpanja zapłaciła nakłady wojenne, (śmiech ogólny) z powodu że on, Juarez, nie uznaje, aby był w wojnie z Hiszpanją. (Nowy śmiech.)

Pytam, mości panowie, czy radzilibyście swojemu krajowi przyjąć podobne warunki? (Nie! nie!)

Inne państwo, a mianowicie Anglja, znalazła się też w obec Juareza. Umocowany angielski, doniosłszy swojemu rządowi, że odpłynie na Bermudy, aby nie zdawało się, że knuje co przeciw Francji, prosto pojechał do Meksyku, (Śmiech) Tam przełożono mu traktat. Łatwo było otrzymać przyrzeczenia. I nam czyniono je więcéj niż 10 razy i tyleż razy je zgwałcono. Ale zobaczmy co przekładano ministrowi angielskiemu: nie żądano odeń zwrotu nakładów wojennych i owszem chciano mu dać pieniądze, które Meksyk pożyczy u Stanów Zjednoczonych; chciano zastawić część kraju, a w razie, gdyby Stany Zjednoczone nie zapłaciły, kraj zastawiony przejdzie w ręce Anglji. Pytam znowu, czy Francja przyjęłaby taką umowę? Anglja rozumnie ją odrzuciła; bo niechciała, przyjmując te pieniądze, podniecać zaborczéj polityki Stanów Zjednoczonych, polityki, któréj Juarez sprzyjał.

Owóż, mości panowie, z tych trzech polityk: francuzkiéj angielskiéj i hiszpańskiéj, która przyniosła najwięcéj pożytku i zaszczytu? Żądano od Hiszpanji opłaty nakładców wojennych. Anglja, z tą mocą być szanowaną, jaką i my mamy prawo okazywać, Anglja mogła więcéj otrzymać, ale słusznie odrzuciła czynione sobie przełożenia. Zostaliśmy więc sami jedni, mając przeciw sobie słoty, gorączkę i kule meksykańskie; zostaliśmy i biliśmy się z niemi. Przebyliśmy porę zabójczą, ale nakoniec i pora wojenna nadeszła i na ten raz nic nie wstrzyma zwycięztwa naszéj chorągwi.

Czy to wszystko jest zuchwałe, nierozsądne mgliste? Nie, jest jasne jak światło dzienne. Wszystko przygotowano rozumnie i spreżyście. Tylko dyplomatyczne kroki uczyniły niemożliwą bezpośrednią wyprawę. Wiem, że nadano temu zerwaniu rokowań dyplomatycznych powody, które wypaczyły ich ducha.

Zamiast widzieć w niem przyczyny rozsądne, polityczne, chciano wywołać zgorszenie. Nie chcę pytać siebie, czy ten rodzaj roztrząsania jest na dobie, kiedy żołnierze nasi stoją przed nieprzyjacielem.

Cokolwiek bądź, usiłowano okryć złowrogą barwą wyprawę, chciano politykę francuzką sponiewierać, przypisując ją widokom odzyskania napastnéj wierzytelności. Wyznam, że wolałbym w téj chwili nieporuszać podobnego szczegółu; ale chodzi o cześć i powinienem roztrząsnąć, czy wierzytelność Jeckera miała jaki wpływ na postęp zdarzeń. (Dokończenie nastąpi).

Paryż 19 lutego. Otrzymano tu doniesienie z Vera-Cruz, że eskadra francuzka schwytała dwa statki peruwjańskie naładowane bronią, przesyłaną przez rząd Limy Juarezowi.

Paryż 20 lutego. Powszechnie sądzą że p. Dayton, minister Stanów Zjednoczonych w Paryżu doręczył panu Drouyn de Lhuys odpowiedź na jego notę, doradzającą zakończenie wojny w Stanach Zjednoczonych na drodze polubownéj. Odpowiedź ma być odmówna.

Podług depeszy nadesłanéj z Bayonny pan Isturitz, poseł hiszpański przy dworze francuzkim, już jest w drodze i ma dziś stanąć w Paryżu.

Dziś miał być wniesiony na rozbiór senatu projekt uchwały urządzenia Algerji w myśl listu cesarskiego pisanego do marszałka Pelissier.

Kommisja budżetowa ciała prawodawczego bardzo czynnie postępuje w swoich pracach, tak, że jest nadzieja, iż budżet będzie mógł być wzięty pod rozbiór pod koniec marca.

— Dziennik paryski Nation pisze: Sądzimy za powinność ostrzedz czytelników, że wiadomości ogłaszane przez dzienniki Stanów Zjednoczonych o położeniu wojska francuzkiego w Meksyku, są zupełnie bezzasadne. Łatwo jest, czytając te bałamuctwa, zrozumieć, że natchnęła je zaślepiona nienawiść ku Francji, a uprzędła wyuzdana wyobraźnia.

Paryż, 20 lutego. Hrabia von Goltz miał długą rozmowę z panem Drouyn de Lhuys, w któréj udało mu się przekonać ministra francuzkiego, że zawarta świeżo konwencja ma tylko na celu wzajemne bezpieczeństwo granic.

— Zdawało by się, że mianowanie ministrem wojny Stanów Zjednoczonych jenerała Butlera, zapowiada odrzucenie przełożeń Francji zawartych w okolniku 9 stycznia pana Drouyn de Lhuys. Tak nie jest, odpowiedź pana Seward jeszcze nie nadeszła; lecz gdyby to nastąpić miało, rząd francuzki myśli zająć się bardzo szczegółowie blokadą portów leżących na brzegach południowych. Rząd chce roztrząsnąć, czy ta blokada, będąca zródłem nędzy europejskiéj rękodzielnéj ludności, ma prawo istnieć, bez rzeczywistego wpływu na koleje wojny, a z tak ogromnemi stratami dla państw neutralnych.

— Znowu rozbiegła się wieść o wzięciu Puebli. Ale ponieważ nie otrzymano żadnego urzędowego doniesienia, nie należy téj wieści wierzyć.

Działa oblężnicze, zaledwie dnia 30 stycznia przybyły do Orizaba; wyprawiono je natychmiast pod Pueblę, ale sama krótkość czasu nie dozwala oczekiwać jeszcze z tych dalekich stron doniesień.

W listach prywatnych znajdują się następne szczegóły o Puebli. Miasto bronione jest przez 12,000 ludzi, łącząc w to jazdę i artylerję; zasłaniają je także dwie silne twierdze Guadeluppa i Loreto. Załoga w Mexico tak jak i w Puebli była dawniéj liczniejsza, ale uszczupliły ją zbiegostwa. Wojskiem w Mexico dowodzi Comonfort.

Paryż, 21 lutego. Nowy poseł hiszpański, p. Isturitz, przybył wczoraj zrana do Paryżu, na trzeci dzień po wyjeździe swoim z Madrytu. Dziś widział się już z ministrem spraw zagranicznych, wkrótce zaś naznaczony będzie dzień przyjęcia go przez cesarza.

— Rozmaite dzienniki oznajmują, że czas na wybory poselskie do ciała prawodawczego, naznaczony został w dniach 30-m i 31-m maja; zdaje się jednak, że ta wiadomość jest przedwczesną.

## Anglja.

Londyn 19 lutego. Na dzisiejszém posiedzeniu izby gmin, lord Palmerston prosił o uposażenie książęcia Walji i jego małżonki. Uposażenie królewicza następcy wynosi 40,000 f. ster. (około 250,000 rub. sr.) na rok. Jego królewska wysokość prócz tego pobierać będzie dochody z księstwa Lankaster i odsetki

od zebranéj podczas jego małoletności iścizny, co razem wyniesie około 60-ciu tysięcy funt. ster. rocznie. Uposażenie księżny Walji czyni 10,000 f. ster., oprawa zaś wdowia, na przypadek śmierci książęcia, 30,000 f. sterlingów.

Mowa ministra wysłuchana z uwagą i spółczuciem okryta została jednomyślnemi oklaskami. Naczelnik oppozycji p. Dizraeli gorąco poparł wniesienie lorda Palmerstona, które też natychmiast przyjęto.

Inaczéj być nie mogło. Żałujemy, iż niemożemy powtórzyć głosu lorda Palmerstona. Musiało wyżéj zabić serce każdego Anglika, przy wysłuchaniu wspaniałéj pochwały rządu, jakiego Anglja używa. Przedstawiciele narodu dowiedzieli się z wdzięcznością z doniesienia pierwszego ministra o troskliwym zarządzie królowéj i jéj małżonka, majątkiem następcy tronu podczas jego małoletności. Lord Palmerston porównał uposażenia książąt Walji w dawniejszych czasach ze skromnem dzisiejszem żądaniem najjaśniejszéj pani. W roku 1715-m książe Walji otrzymał uposażenie po 100,000 funt. sterl. na rok; w roku 1795 p. Pitt zażądał 138,000 funt. sterl. W roku 1806 parlament wyznaczył dla książęcia Walji po 180,000 funt. sterl. Dziś rząd chciał prosić o wyznaczenie trybem dawniejszym po 100,000 f. sterl.; ale królowa oświadczyła, że dosyć będzie wyznaczyć 40,000 funt. st.

Książe Walji odwiedza teraz członków wysokiéj arystokracji. W pierwszych dniach przeszłego tygodnia gościł w Hampshire, w zamku margrabiego Ailesbury, skorzystał z téj zręczności do wejścia w bliższe stosunki ze szlachtą wiejską i okolicznemi dzierżawcami, którzy uprzedzając to życzenie następcy tronu zebrali się na polowanie, na cześć jego wyprawione, w liczbie więcéj niż tysiąca koni. Zgromadzeni podziwiali siłę, zręczność i wdzięk, z jakim królewicz toczył swoim rumakiem.

Hrabiowie Spencer mają w téj chwili zaszczyt posiadania następcy tronu we wspaniałym zamku Althorpe, gdzie podobnież odbędą się wielkie łowy. Podług obyczajów angielskich nic nie jest zdolniejszem do zjednania serc następcy tronu, jak uczęstnictwo jego w namiętności narodowéj, polowania na lisy. Trudno uwierzyć, do jakiego stopnia wyrzucano książęciu Albertowi, że wolał polować na zające niż na lisy, że nie lubił jeździć konno i mięszać się do wiejskich zabaw szlachty angielskiéj.

Budżet na rok 1863 ci—1864, złożony na stole izby gmin obejmuje oszczędność około miljona funtów sterlingów, całość zaś budżetu wynosi przeszło 15 miljonów funtów. Ogół wojska królowéj, prócz osóbnego wojska indyjskiego, milicji, yeomanry i ochotników, składa się ze 148,242-ludzi. Z téj liczby 72,676 żołnierzy ma swoje leże w królestwie zjednoczonem.

Baron Gros przybył z hrabią Russell do Windsor i miał nadzieję być przedstawionym królowéj.

## Austrja.

Wiedeń 19 lutego. Czasopismo Korrespondencja Powszechna pisze co następuje:

Dziennik frankfurcki Europa w N-rze z dnia 17 lutego podaje treść rzekomej depeszy, przez którą p. von Bismarck miał uwiadomić poselstwa pruskie w Niemczech o usiłowaniach przyjścia do zgody między Austrją i Prusami, przed ostatnią uchwałą związkową. Ta depesza nieznaną jest w Wiedniu, lecz jeśli rzeczywiście istnieje, musiano udzielić z niej dziennikowi frankfurckiemu najniedokładniejszy wyjątek; bo pominąwszy już inne szczegóły, podana treść przypisuje gabinetowi berlińskiemu, pod względem najistotniejszego szczegółu, wierutną sprzeczność z rzeczywistym stanem rzeczy. Między innemi jest tam wzmianka, że hr. Rechberg oświadczył gotowość wyrzec się projektów reformy przedstawionych sejmowi, pod warunkiem, że Prusy cofną znaną grudniową depeszę hrabiego Bernstorf 1861 r. Rzecz najfałszywsza. Ani na chwilę nikt nie uwierzył w Wiedniu, aby hrabia Rechberg mógł uczynić choć jeden krok, dla uświęcenia razem z panem von Bismarck tryumfu bezwarunkowéj negacji sprawy reformy związkowéj. W kołach należycie świadomych, lepiéj są znane warunki ministra austryjackiego, co do zawieszenia obrad we Frankfurcie i co do osobistego zjazdu z panem von Bismarck. Wiadomo, że hrabia Rechberg najwyraźniéj i najdokładniéj wypowiedział, że pragnie uchylić niezupełny projekt reformy związkowéj przez wspólne zagajenie téjże reformy przez Austrję i Prusy, a to w celu oparcia na szerszych podstawach reformy organicznéj. Wiadomo również, że gabinet pruski odrzucił ten warunek. Jest do pożałowania, że wiadomości z takim rozgłosem, dopominające się o 31 cechy prawdy jak ta, o któréj tu mowa, usiłują dzieje spółczesne zamienić na tkaninę czczych baśni.

Wiedeń 19 lutego. Najjaśniejsi cesarz Franciszek-Józef i cesarzowa Elżbieta, przesłali summę 200 dukatów kommitetowi ustanowionemu na naprawę kościoła parafjalnego żołkiewskiego, w którym spoczywają zwłoki wielu członków rodziny króla polskiego, Jana Sobieskiego, i który zawiera inne dziejowe pomniki.

Przybyła tu deputacja sejmu ziemskiego galicyjskiego, na czele któréj znajduje się książe Leon Sapieha, marszałek tegoż sejmu, z prośbą o blizkie jego otwarcie. Jest nadzieja, że cesarz przychyli się do téj prośby.

Podług dziennika wiedeńskiego Prassa, rząd zawiadomił deputację galicyjską, że sejm lwowski może wznowić swe prace dnia 2 marca.

## Prusy.

Berlin 13-go lutego. Z powodu wniesienia na izbę poselską d. 10 lutego projektu do prawa o służbie wojskowéj przez jenerała von Roon, Gazeta narodowa w następny sposób podaje treść wykładu zasad, które ministrowi w wypracowaniu tego projektu przewodniczyły.

Minister wojny utrzymuje, że reorganizacja wojska nieobarcza nowemi ciężarami ludności, bo stosunek zaciągu wojskowego do ludności wynosił w roku 1816-m $12^{1}/_{5}$ od sta, w roku zaś 1859-m tylko $8^{1}/_{2}$ od sta. Rząd miał więc prawo wrócić do dawniejszego stosunku, „ponieważ wzrost rozchodów wojennych nie powiększa ciężarów państwa pruskiego, które jest oczywiście bogate; przeciwnie, służba osobista klass późniejszego wieku jest widocznie zmniejszona.“

Czy izba poselska ma prawo zajmować się tym przedmiotem, jenerał von Roon następnie to określa:

„Utworzenie i organizacja wojska są częścią składową władzy wykonawczéj, która podług konstytucji należy jedynie do korony. Według wsławionych podań pruskich i konstytucji, król jest najwyższym hetmanem siły zbrojnéj w czasie pokoju lub wojny i nie istnieje żadna władza w Prusiech, która by z mocy konstytucji miała prawo bezpośredniego spółdziałania w tworzeniu i organizacji wojska. Wszakże konstytucja udziela przedstawicielstwu narodowemu spółdziałanie, od niego bowiem zależy wyznaczenie środków potrzebnych na utrzymanie wojska.

Ale — dodaje jenerał von Roon — i w tém miejscu Gazeta narodowa widzi zamiar zmiany konstytucji,— czém były by Prusy bez wojska? W co obrócił by się ich byt pełen zdrowia i potęgi, nagle narażony na niepewność; przez odmówienie koniecznych uchwał konstytucyjnych? Czyż ta odmowa mogła by mieć miejsce bez zachwiania bytu politycznego saméj monarchji, jéj wpływu, jéj udzielności i niepodległości? Zdaje się, że sam rozum nakazuje przepisać prawidła, któreby zgodnie z politycznemi potrzebami państwa, z jego wojennemi powinnościami, z jego położeniem i wyłącznemi potrzebami mogły siłę zbrojną zabezpieczyć od wszelkiego powiewu chwilowych mniemań?—To osięgnąć się nieda, jeżeli niezmiennie i raz na zawsze nie zostanie uchwaloną niezbędna ilość pieniędzy na utrzymanie wojska pod tym warunkiem, iż ta ilość będzie miała dopóty moc obowiązującą, dopóki nie przyjdzie do porozumienia się o inną summę.“

Izba natychmiast naznaczyła kommisję na roztrząśnienie tego projektu. Jéj prezesem jest pan von Bockum-Dolffs, wice-prezesem p. Behrend, sekretarzami: pp. Franck, von Leeden i Lunning.

— Wiadomo, że izba panów składa się ze 240-tu członków; wiadomo, że przy uchwale adresu znajdowało się 96-ciu na posiedzeniu i że wszyscy wyzwoleni wstrzymali się od głosowania. Wnet gruchnęła wieść w stolicy, że to wstrzymanie się nastąpiło w skutek wyrażonego przed hrabią York życzenia na balu u dworu; dziś dziennik Korrespondencja parlamentarna podaje następne wiadomości o tym szczególe:

„Wyzwolona mniejszość nadaremnie prosiła przez pana Camphausen, o odroczenie rozpraw; szczupła garstka wyzwolonych obecnych w Berlinie nie mogła zasilić się między wtorkiem a czwartkiem przez powrót nieobecnych członków. Wówczas postanowiono wstrzymać się raczéj od głosowania, niż przez obecność swoję pohamować stronnictwo ultra-reakcyjne, bo lepiéj jest, aby w obecnym składzie rzeczy rozprawy wzięły najgwałtowniejszy obrót. Cel ten osiągnięto. Jeden tylko członek mniejszości wstrzymał się z powodu objawionego sobie najwyżéj życzenia. W skutek osobistych stosunków rodziny swojéj z dworem, hrabia York rozumiał, iż powinien był spełnić to żądanie, tem bardziéj, że niezrozumiawszy zrazu znaczenia przemówionych słów do siebie, nie mógł się natychmiast wymówić. Wszakże hrabiowie Dyhrn, Reventlow i York, oświadczyli prezesowi izby panów, że ostatnie wypadki nie pozwalają im nadal mieć uczęstnictwa w pracach tego zgromadzenia.“

— Berlin 14 lutego. Książe następca pruski wyjedzie dnia 9 marca do Londynu na wesele książęcia Walji z księżniczką Aleksandrą duńską. Księżna następczyni uprzedzi o tydzień wyjazd męża.

Izba panów na tajném posiedzeniu roztrząsała dziś (14 lutego) objawione przez jeneralnego prokuratora żądanie, aby wysoka izba upoważniła go do wytoczenia sprawy panu Walesrode, redaktorowi dziennika Postęp za jéj obrazę. Rzeczywiście p. Walesrode żwawo potępił uchwałę jedynastego października izby panów, odrzucającą budżet. Mimo opór mniejszości wyzwolonéj, izba na naleganie kilku członków ultra-reakcyjnych zgodziła się dać żądane upoważnienie.

# DEPESZE TELEGRAFICZNE.

WIEDEŃ, wtorek 24 lutego wieczorem. Dziennik Korespondencja powszechna oznajmuje, że p. Lincoln stanowczo odrzucił pojednawcze przełożenia Francji.

LONDYN, środa 25 lutego. Na wczorajszem wieczornem posiedzeniu izby gmin, lord Palmerston oświadczył, że pojednawcze przełożenia, uczynione przez Francję Ameryce, nie są tego rodzaju, aby je można udzielić parlamentowi.

PARYZ, wtorek, 24 lutego. Dziennik France ogłasza dziś wieczorem obszerne uwagi, w których roztrząsa czy wojna może wywinąć się z obecnego stanu rzeczy. Rzeczony dziennik mówi, że cesarstwo francuzkie potrzebuje w téj chwili pokoju, aby mogło rozwinąć się wewnątrz i że nie rzuci się na wojnę wypowiedzianą przez siebie.

LONDYN, środa 25 lutego. Wiadomości z New-Yorku są z dnia 14 lutego. P. Seward, w odpowiedzi na przełożenie pojednawcze podane przez Francję, odrzucił wszystkie przełożenia mocarstw obcych ściągające się do wewnętrznéj amerykańskiéj polityki.

Jenerał Burnside udał się z 35,000 żołnierzy wojska nadpotomackiego do Suffolk w Wirginji. Na ciało prawodawcze w New-Jersey wytoczono przełożenie, aby wysłać do Richmond kommisarzów upoważnionych do rokowań o pokój. Prawodawstwo w stanie Illinois przyjęło wniosek doradzający zawarcie pokoju.

ATENY, środa 25 lutego. Zgromadzenie narodowe mianowało nowy gabinet w następnym składzie: p. Walbis prezes rady i p. Senolenty minister wojny; p. Augerinos spraw wewnętrznych; p. Dymitr Maurokordatos spraw zagranicznych; p. Charalamby skarbu; p. Iosios ojciec, wyznań i oświecenia narodowego; p. Buduris, marynarki i p. Papazaphyropolus, sprawiedliwości.

KONSTANTYNOPOL, czwartek 26 lutego. Sułtan zrzekł się pobierania 30 miljonów piastrów na listę cywilną; zmiejszył dochody sułtanki i liczbę urzędników. Ismail-Pasza przybył do stolicy.

Dziś odbyło się posiedzenie ministrów zagranicznych, na którém miano roztrząsać sprawy księstw.

MADRYT, czwartek 26 lutego. Królowa nie przychyliła się do zdania gabinetu o reformie konstytucyjnéj, ministrowie więc zażądali uwolnienia; nie wiadomo, czy prośba ich będzie przyjętą.

LONDYN, piątek 27 lutego. Na posiedzeniu przeszłéj nocy izby lordów, hr. Russell oświadczył, że mylném jest jakoby świeżo p. Odo-Russell ponowił ofiarę przytułku papieżowi, że Pius IX te przełożenia odrzucił i że kardynał Antonelli miał zerwać stosunki urzędowe z p. Odo-Russell.

PARYŻ, piątek 27 lutego. Monitor Powszechny ogłasza dziś z rana treść odpowiedzi, w któréj p. Lincoln odmawia rokowań ze Stanami południowemi.

Monitor radzi teraz wziąć pod rozbiór zadania, będące przedmiotem sporu na kongresie, do którego należałoby przypuścić przedstawicieli Stanów południowych, wyrok zaś zostawić rozstrzygnieniu konwencji narodowéj.

# WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

— **Sejm lwowski**.— Korespondent wiedeński Gaz. Warsz. donosi pod dniem 22 lutego, że posiedzenia sejmu lwowskiego, zawieszonego, jak wiadomo, do marca, mają z pewnością w dniu 2-im tego miesiąca być otwarte. Książę marszałek Sapieha i poseł Smolka, którzy w przedmiocie przyszłych losów sejmu jeździli do Wiednia, wyjechali stamtąd z przyrzeczeniem ze strony ministra, że sejm w dniu 2 marca będzie otwarty. „Musieli jednak, powiada korespondent, dać zapewnienie, że sejm dyskussij z granic zakreślonych konstytucją niewyprowadzi.“ „Narodni Listy“ czeskie dodają nadto obostrzenie, jakoby przez ministerstwo posłom przełożone, a mianowicie: że w razie wychylenia się obrad po za granice przedmiotami wewnętrznemi określone, władze miejscowe lwowskie będą upoważnione zawiesić posiedzenia sejmu. Cóżkolwiek bądź, przerwanie obrad dzisiejsze, wprzód nim się coś ważniejszego w sprawach gospodarstwa społecznego prowincji postanowiło, ze smutkiem było widziane w Galicji, a obecne przywołanie sejmu napowrót do pracy, wszystkich ucieszy.

— **Koléj żelazna odessko-kijowska**.— Donoszą nam z Odessy: Ostatniemi czasy projekta i kontr-projekta kolei żelaznéj na południu, luzowały się ciągle, jeden drugiemu ustępując miejsca — na papierze. Obecnie jednak, to, czegośmy dotąd z niecierpliwością wyglądali, na czémeśmy ostatnią pokładali nadzieję podniesienia pomyślności rolnictwa — zaczyna stawać się rzeczywistością. Z rozporządzenia władzy postanowiono ostatecznie wybrać Odessę za punkt zetknięcia się drogi żelaznéj z morzem. W sposobie próby najoszczędniejszego budowania téj drogi, postanowiono przystąpić do roboty na linji między Odessą i Bałtą z odgałęzieniem do Parkanów nad Dniestrem, na przestrzeni około 100 wiorst razem. Roboty od Odessy mają się prawdopodobnie rozpocząć w roku bieżącym, ku czemu postanowiono użyć część konsystującego w Bessarabji wojska,— co bez wątpienia wpłynie na taniość budowy i nie oddziała zbyt mocno na cenę robotnika potrzebnego do roli. Mniéj więcéj rychłe zbudowanie reszty drogi od Bałty do Kijowa, zależeć będzie równie od okoliczności, jak od współudziału mieszkańców téj prowincji.

— Podług wiadomości otrzymanych z **Ukrainy**, ruń oziminy przedstawia tam nader smutny widok: po długiéj suchéj jesieni nastąpiły szybko gwałtowne mrozy, dochodzące w listopadzie do 25 stopni co bardzo szkodliwie na zasiewy podziałało. Sprzedaż zboża pomimo tego nieidzie arcy świetnie; tylko za owies płacą dobrze. Bydło rogate o wiele się uszczupliło od zarazy; stąd ceny na nie podskoczyły.

— **Pan Michał Siwicki**, rzeźbiarz tutejszy, wykonał obecnie statuę z drzewa naturalnéj wielkości P. Jezusa Antokolskiego, zamówioną do kościoła w Zygajciach na Żmujdzi. Statuę tę tymczasowo ustawiono w kaplicy N. P. Marji w Kościele ś-go Jana. Bardzo umiarkowana cena obok starannego wykończenia przedmiotu, powinnaby zachęcić wielu do korzystania z pracy p. Siwickiego: zyskałaby na tém ozdoba świątyń naszych i przyszłoby się w pomoc artyście, tak wytrwale pracującemu i tak ciężko walczącemu z losem.

— **Sprawozdanie z wystawy londyńskiéj**.— Piszą z Poznania: Dnia 8 b. m. czytał w poznańskiem Towarzystwie przemysłowém p. Zejland pierwszą część swego sprawozdania z zwiedzonéj kosztem Towarzystwa przemysłowego wystawy wszechświata w Londynie, zaczerającą najprzód samą podróż, przybycie do Londynu, pogląd na to miasto i opis najznakomitszych tamże budowli. Naturalność w przedstawieniu, gładkość w opowiadaniu, przytém jasny i zdrowy sąd o wszystkiém, cechowały ten opis, który też z wielkiém zajęciem przez licznie zgromadzonych członków był słuchanym. Między innemi podobał się szczególniéj ustęp o konstablach czyli policjantach londyńskich. Przedstawił ich też sprawozdawca w właściwém świetle, t. j. jako najrzetelniejszych i szlachetnych stróżów prawa, szanowanych dla tego przez ogół, a będących wielkim postrachem dla zbrodniarzy. Są to w ogóle ludzie wykształceni, nader uprzejmi i grzeczni. Szczególniéj dla cudzoziemców są oni prawdziwém dobrodziejstwem, bo biorą ich w ojcowską opiekę i strzegą przed wszelkiego rodzaju oszustwem i wszelką napaścią. Na następném posiedzeniu czytać będzie p. Zejland drugą część sprawozdania t. j. opis saméj wystawy. (G. P.)

— **Papier z sitowia**.— Na Ukrainie powzięto myśl wyrabiania papieru z sitowia, w które nadbrzeża Dniepru obfitują. Ile dotychczasowe próby wykazały, sitowie daje się wybornie użyć, założono już nawet małą fabrykę, wyrabiającą papier z téj bagnistéj rośliny.

— Ś. p. **Teresa Jabłonowska**.— W dniu 14-ym b. m. zmarła w Ischl w Tyrolu księżniczka Teresa Jabłonowska, kanoniczka wiedeńska, córka Antoniego Barnaby księcia Jabłonowskiego, ostatniego kasztelana krakowskiego, zmarłego w 1799 r. Długie bo 85-cio letnie życie swoje, (urodziła się bowiem w 1778 w Warszawie), księżniczka Teresa poświęciła ciągłéj pracy nad heraldyką i w tym przedmiocie doszła do wysokiéj biegłości. Z zebranych przez nią materjałów, szczególniéj w archiwach wiedeńskich, korzystano wiele przy Lipskim wydaniu herbarza Niesieckiego, również jak i do wielu artykułów historycznych, które umieszczone były w Bibljotece Warszawskiéj. Miały też pozostać po księżniczce Teresie przysposobione do druku rękopisma i inne materjały, które mogą się stać bardzo użytecznemi przy pracach historycznych.

— **Podróż Jana de Piano Carpino**.—Dowiadujemy się, że uczony doktor Edward Galli,

znany w literaturze pod przybranem „Edwarda Marjana“ mianem, przełożył z oryginału sławną średniowieczną podróż z r. 1246 Jana de Plano Carpino. Wiadomo, że on razem z bratem franciszkanem Benedyktem Polakiem wysłany był od papieża Inocentego IV do Tartarji i Persji, dokąd odbył podróż przez Czechy, Szląsk Piastowski, Polskę i Kijów. Dwa lata odbywając tę podróż, opisali potem szczegółowo nietylko kraje zwiedzane, ale nawet klimat, góry, rzeki i t. d. I pod względem więc naukowym, nietylko historycznym dziełko Jana z Karpinu zasługuje na uwagę badaczów. Wiadomo, że M. Wiszniewski przełożył jej część w tomie II Historji liter. polskiéj od str. 208 do 223. Pierwotwór nadzwyczajną jest rzadkością i nosi tytuł, (niezacytowany przez Bentkowskiego, Wiszniewskiego, Bartoszewicza i Łukaszewicza), następny: „Giovanni de l'ordine minore: Opera dilettevole da intendere, nel qual si contiente doi itinerarii in Tartaria per alcuni frati... mandati da Papa Innocentio IV nella detta provincia de Scithia per ambasciatori 1537. Vinegia in 8.“ Zdaje się, że Wiszniewski nie miał w ręku oryginału, ale tylko tłómaczył ze zbioru znanego pod imieniem Bergerona „Voyages en Asie.“ Galli dopiéro daje nam przekład całkowity i z oryginału. Warto tę najdawniejszą i arcy ciekawą podróż, cechującą najwyższe poświęcenie się autora, jak najrychléj drukiem ogłosić, tem bardziéj, że ten opis czyta się z taką przyjemnością i zajęciem, jakby dziś był kreślony. (G. P.)

— „**Wędrowiec.**“— Po!dniem 19 bież. mies. wydawca „Tygodnika Illustrowanego“ ogłasza co następuje w przedmiocie przedsięwziętego przezeń nowego pisma obrazkowego: „W dniu dzisiejszym wychodzi na widok publiczny piérwszy numer **Wędrowca.** Wydawca, puszczając pismo to w obieg, pośpiesza zarazem zawiadomić szanowną publiczność, iż zbieg różnych okoliczności, a mianowicie też zawód w przesyłce drzeworytów z pism zagranicznych, był opóźnienia powodem, odtąd wszakże bez przerwy wychodzić będzie regularnie co czwartek, a zaległe numera o ile możności w ciągu półrocza, dopełnionemi zostaną.“ Pisma tego jeszcześmy tu w Wilnie nieotrzymali; kilka więc słów o niém odkładamy na później. Teraz tymczasem z przyjemnością witamy Wędrowca, jako pożądane w zupełnienie Tygodnika.

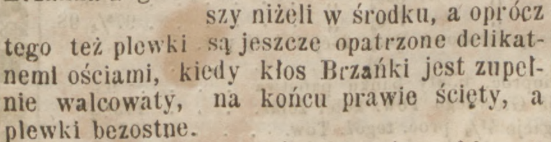
— **Licytacja na budowę mostu na staréj Wiśle, pod koléj żelazną pod Krakowem.**— Piszą z Krakowa pod 16 lutego: Obwieszczenie zarządu kolei galicyjskiéj względem wypuszczenia mniéj żądającemu w przedsiębierstwo budowy mostu murowanego, pod koléj na staréj Wiśle w Krakowie, w miejsce dotychczasowego mostu drewnianego, z obowiązkiem wysypania grobli pod koléj, w zmienionym kierunku, na długości 800 sążni, tudzież urządzenia kolei na téj przestrzeni, naznacza cenę pierwszego wywołania na złr. 165,400. Termin do złożenia deklaracji w Wiedniu, naznaczony jest do 1 marca r. b. Jeżeli licytacja ma rzeczywiście na celu wypuścić robotę mniéj żądającemu, wtedy kilka dni pozostałych dla ubiegających się o nią nie może wystarczyć, aby się z przedmiotem obeznać, ocenić roboty wielorakie i obliczyć ich wartość. Jeżeliby zaś ten co ma budować most, wysypać groblę i koléj ukończyć, miał już sposobność rozpatrzyć się dawniéj w warunkach przedsiębierstwa, to na cóż zda się ogłaszać licytację i narażać przedsiębierców na koszta? Nie pierwszy to raz i nie przy budowie tylko kolei zdarzają się takie wypuszczania w przedsiębierstwo. Znalazłyby się podobne obwieszczenia, ogłoszone na krótszy jeszcze termin niż dni kilka. (G. W.)

— **Biust ś. p. Władysława Syrokomli.** — Z pracowni p. Henryka Dmochowskiego wyszedł w tych czasach piękny model popiersia niezapomnianego Lirnika Wioskowego, pomyślany i wykonany już po jego śmierci. Bliżsi znajomi zgasłego poety, po uważném wpatrzeniu się w rysy jego oblicza, odgadną zaraz, że mistrz tworzył z żywego obrazu, który mu utkwił w duszy w ostatnich chwilach. Ale ta właśnie okoliczność wpłynęła pomyślnie na zidealizowanie wyrazu drogiego dla nas oblicza, na którém przebija się zarazem natchnienie i tęsknota, a na ustach milczących kołysze się jeszcze lekki uśmiech, który w utworach poety błyskał ironją i łzami. Całość nadzwyczaj miłe na nas robi wrażenie i jest prawdziwą apoteozą ziemskiego podobieństwa. Odzież ufałdowana lekko, swobodnie i udatnie. Popiersie, stoi zamiast na piedestalu, na trzech księgach, noszących tytuły celniejszych dzieł poety. Model ten ulokowany został tymczasowie w czytelni Muzeum wileńskiego, a przeznaczony przez p. Henryka Dmochowskiego na korzyść funduszu Syrokomli, czeka teraz na ukształtowanie formy gipsowéj, z któréj stosownie do zamówień odlewać się będą gipsowe popiersia zmarłego poety.

## PRZEGLĄD ROLNICZY.

„Przez paszę do nawozu, przez nawóz do ziarna i mięsa“ jest zasadą racjonalnego gospodarstwa. Kto przeciwnie postępuje, celu nie osięgnie, bo idzie fałszywą drogą.

Udowodnienie prawdy zawartéj w tych dwóch zdaniach na teraz nie jest mojem zadaniem, to by mnie bowiem zbyt daleko od mego tematu oddaliło, którym na dzisiaj jest gospodarski opis dwóch gatunków traw, ważne miejsce w paszy zajmujących, a temi trawami są: Lisi ogon (Wyczyniec łąkowy) Alopecurus pratensis, fig. 1, i Brzańka (Trawa Tymotensza, czyli po prostu Tymotejka) Phleum pratense Fig 2.



Lisi ogon. Fig. 1

Brzańka Fig. 2

Lisi ogon jest koroną wszystkich traw i w tém równa się wszystkim innym znakomitszym roślinom, że tylko na najlepszych gruntach rośnie. Gdzie zatém bez starań gospodarza się znajduje ta roślina, jest ona botaniczném znamieniem wysokiéj wartości gruntu, a mianowicie bogactwa łąki, i nigdy się nie znajduje na gruntach kwaśnych, mokrych, lub też dobrych z natury, ale nie posiadających dostatecznego procentu wapna.

Trudno Lisi ogon i Brzańkę od razu od siebie odróżnić, takie mają przed zupełném rozkwitnieniem do siebie podobieństwo; kto je wszakże raz tylko widział obok siebie rosnące, a bliżéj im się przypatrzył, ten później już łatwo pozna każdą z osóbna rosnącą nawet. Ryciny tutaj załączone, przedstawiają dokładnie kłosy Lisiego ogona (fig. 1) i Brzańki (fig. 2). Kłos pierwszej trawy zawsze jest nieco zgięty, nigdy nie jest zupełnie walcowaty, ale ku obudwóm końcom nieco cieńszy niżeli w środku, a oprócz tego też plewki są jeszcze opatrzone delikatnemi ościami, kiedy kłos Brzańki jest zupełnie walcowaty, na końcu prawie ścięty, a plewki bezostne.

Kto się jeszcze bliżéj przypatrzy kłosowi znajdzie, że drobne kwiatki Lisiego ogona są połączone z główną łodygą za pomocą cieńkich, krótkich ogonków, kiedy kwatki Brzańki bezpośrednio są osadzone do głównéj łodygi.

Między wartością Lisiego ogona i Brzańki jednak zachodzi bardzo wielka różnica. Kiedy bowiem Lisi ogon, czy sucho, czy też zielono, należy do najodżywniejszych traw gatunków, Brzańka tylko jest lubianą od rogacizny póki młoda, a krowa ją omija i nawet przy największym głodzie jéj się nie dotyka, skoro już kłos Brzańki wyrósł zupełnie, a w takim przypadku nawet owca tylko z wielkiéj biedy ją uskubnie. Brzańka jest tylko dobrą jako dodatek do paszy bardzo pożywnéj i zastępuje w świeżéj koniczynie sieczkę, jaką dodajemy do obroku dla zapobiegania zbyt chciwemu jedzeniu, oraz dla pozyskania gęstszego ukosu i łatwiejszego wysuszenia. Nazwa Tymotejki, czyli trawy Tymoteusza, pochodzi z Ameryki, uprawił ją bowiem Amerykanin „Timoty Sandoe.“ Był czas, że uprawę Tymotejki na wielką rozpoczęto skalę i uważano ją za jedyną. Nówsze spostrzeżenia jednak ten przesąd podkopały, a teraz do mieszanki traw zaledwie dziesiątą część nasienia brzańki biorą, chociaż bez wątpienia w uprawie koniczyny ważne gra miejsce i klimat nasz dobrze wytrzymuje. Lisi ogon ma jedną wadę, należy do traw rozwijających się dopiero w dłuższym czasie. W pierwszym i drugim roku po jego usiewie, bardzo mały tylko plon wydaje, ale w późniejszym czasie straty z procentem powetuje. Dla tego też siać trzeba tę trawę w mieszance z jednoroczn. m rajgrasem angielskim (Lolium tenue), z trwałym rajgrasem angielskim (Lolium perenne), z wykliną łąkową (Poa pratensis) i innemi rychło rozwijającemi się trawami, do których należy rajgras francuzki (Avena elatior), rajgras włoski (Lolium italicum) a nawet i brzańka, którą pogardzać nie wypada, chociaż znów nie zasługuje na zbyt wielkie pochwały, jakiemi ją zwykle kupcy obsypują. Z tego więc jasno widzimy, że Lisi ogon może być korzystnie użytym przy obsiewie łąk trwałych, lub w gyspodarstwie pastwiskowém, gdzie rola raz obsiana trawami, i długo na pastwisko przeznaczoną bywa. Na 300 prętowy mórg potrzeba 25 do 30 funtów Lisiego ogona, gdy się go samego zasieje; do mięszanki zaś bierze się 16 funtów. Brzańki czystéj wychodzi 14-16 funtów, w mięszance tylko dziesiąta część téj ilości, siejąc z koniczyną $1/6$ Swieżo nadeszłe transporta do składów nasion w Wilnie wszelkich odmian bobiku końskiego kładą na nas obowiązek zaznajomienia ziemian naszych z uprawą téj ważnej i nadzwyczaj pożytecznej w gospodarstwie rośliny, zwłaszcza teraz, gdy uprawa roślin okopowych, z powodu braku i drożyzny robotnika, niezawsze w rotację może być wprowadzona, bo bobik koński, tak ze względu na uprawę gruntu jak i obfitość i odżywność, karm dla każdego rodzaju inwentarza zupełnie zastąpić jest w stanie.

Roślina ta tak ważne zajmująca miejsce w gospodarstwach angielskich i niemieckich, u nas dotąd rzadko gdzie bywa uprawianą, pomimo, iż klimat nasz jest zupełnie dla niéj odpowiednim. Zasługuje ona jednakże na to, ażeby ją rozpowszechnić; jest to bowiem najważniejsza ze wszystkich roślin strączkowych, uprawiana zaś w rzędy, szczególniej na gruntach ciężkich, może w zupełności zastąpić rośliny okopowe, posiada albowiem własność spulchniania i oczyszczania roli.

Jest kilka gatunków bobiku, różniących się wielkością i kształtem.

Zwyczajny bobik koński więcej w kraju naszym znany, odznacza się małém ziarnem, wyrasta na 4—6 stóp i na 2—4 stóp od ziemi, nie miewa zupełnie strąków. Szkocki zaś koński bobik, ma ziarno przynajmniéj dwa razy większe od poprzedzającego, sama zaś łodyga bywa pokryta strąkami od ziemi, aż do wierzchu.

Bobik wymaga zupełnie podobnego gruntu jak pszenica; gdzie ta się udaje, tam można i bobik uprawiać. Na ciężkich gliniastych gruntach może bobik bardzo często powracać; i tak np. w Anglji, sieją w niektórych miejscach, przez kilkanaście lat z rzędu, bobik na przemian z pszenicą. Pewniejszém jednakże jest jego udanie się, gdy co 5 lub 6 lat na toż samo miejsce powraca.

Grunt pod bobik powinien być w jesieni przynajmniéj na 6 cali podoranym, i w tym stanie pozostaje aż do wiosny. Na wiosnę jak można najwcześniéj wywozi się nawóz i takowy się na 4 cale przyoruje. Jak tylko rola dostatecznie obeschnie, przystępuje się do siewu. Ziarno to jest dosyć wytrzymałe, małe przymrózki nic mu nie szkodzą.

Siew jego jest dwojaki: rzutowy i rzędowy; pierwszy sposób jest powszechnie znany. Do rzędowéj uprawy bywa zwykle używanym znacznik; prowadzi się nim linje w odległościach od 20 do 24 cali, i w powstałe ztąd rowki sieje się ziarno ręką lub stosownym narzędziem (Handdriller) co $1\frac{1}{2}$—2 cali, następnie przykrywa się na 2—3 cali ziemią, za pomocą żelaznych bron. Gdy już ziarno powschodzi, włóczy się w poprzek, zwykle w godzinach popołudniowych, kiedy roślinki trochę powiędną, przyczém trzeba uważać na to, ażeby bronniki nie były za gęsto ustawione, gdyż inaczéj dużo roślin zostało by uszkodzonych. Zanim bobik wyrośnie do wysokości 12 cali, powinna się ziemia pomiędzy rzędami przynajmniéj dwa razy gracować, a to dla spulchnienia jéj i wyniszczenia chwastów: gdy już wyrośnie na 12 cali, obsypuje go się tak jak kartofle, za pomocą obsypnika lub radełka, która to czynność, stosownie do potrzeby, powtarza się kilka razy. Prócz tego, chwasty znajdujące się w samych rzędach, powinny być rękami powyrywane.

W ten sposób uprawiany bobik, jest wybornym przedpłodem pszenicy; dojrzewa wcześniéj niż przy siewie rzutowym, można więc wcześniéj zasiać pszenicę. Przytém spulchnia on i wyczyszcza rolę, a będąc uprawianym na świeżym nawozie, (co jest niezbędnym warunkiem do jego udania się), pozostawia w niéj jeszcze tyle siły, iż następująca po nim pszenica wybornie się udaje i nigdy się nie położy. Rzędowa uprawa jest bezwątpienia kosztowniejszą, ale też za to ma się daleko większy sprzęt ziarna, niż przy siewie rzutowym, chociaż przy tym ostatnim, łodygi bywają cieńsze, a przez to delikatniejsze; w każdym razie, stanowią one bardzo znaczne pożywienie dla owiec, jako też dla koni i bydła. Niektórzy zalecają obcinanie wierzchołków bobiku, jako przyśpieszające jego dojrzewanie.

Sprzęt rozpoczyna się wtedy, gdy dolne strąki poczernieją; odbywa on się za pomocą kosy, lub też, jeżeli łodygi są zbyt grube, za pomocą sierpa; następnie wiąże się go w małe snopki i ustawia na bruzdach, opierając jeden snopek o drugi; w kształcie lit. A, po dziesięć par obok siebie.

W takim stanie pozostaje on aż do zupełnego wyschnięcia; po czém składa go się na wozy wyłożone płachtą.

Przy uprawie rzędowéj, wysiewa się na 1 mórg 300 prętowy $3/8$ beczki przy siewie rzutowym $1/2$ korca, plon z morgu od 5-ciu do 10 beczek dochodzi.

Bobik zasiany na dobrym, dobrze uprawionym i świeżo nawożonym gruncie, w ogóle dobrze się udaje. Największą szkodę czynią w nim mszyce, które podczas sprzyjającego powietrza, nadzwyczaj szybko się rozprzestrzeniają. Ciągła susza podczas kwitnięcia, jest również szkodliwą,

Sam bobik (szrótowany), jest wyborną paszą dla koni, bydła, trzody i owiec. 73 funtów bobiku, równe są co do pożywności 100 funtom żyta.

## ŻYTOMIERZ.

(Dokończenie Ob N 16)

Handel miejscowy stara się załatwiać wszelkie wymagania mieszkańców, lecz pozbawiony jest składów hurtowych. Odpowiednio jednak do charakteru miasta, obróty kupieckie zależą głównie na handlu zbożem w ziarnie, mąką, gorzałką, skórami surowemi i produktami leśnemi.

Kapitały kupieckie na r. 1862:

| | | |
|---|---|---|
| 1 gildy | 3 | 56 w ogóle. |
| 2 — | 7 | |
| 3 — | 46 | |

Kupców, zapisanych w mieście a prowadzących handel w powiecie, w ogóle 174.

Magazynów murowanych 100, licząc w to stanowiące pierwsze piętro domów, sklepów drewnianych 598.

Targi odbywają się trzy razy w tygodniu, w niedziele, środy i piątki. Przybliżony obrót każdego targu, wynosić musi przeszło 2,000 rubli.

Jarmarków Żytomierz ma tylko dwa, każdy jednodzienny, a mianowicie 8 czerwca i 14 września, niewiele jednak różnią się one od zwykłych targów. Zależą bowiem po większéj części na tém tylko, że kupcy miejscowi wywożą ze sklepów towary, na oznaczone miejsce. Dla tego też, obróty tych jednodniowych jarmarków, nie więcéj zapewne, jak w dwójnasób przewyższają obróty zwykłych targów.

Hotel w Żytomierzu 1, traktjerów 3, cukierni 6, kawiarni 2, sal billardowych 3, garkuchni 44, domów zajezdnych 56.

Rzemieślników, majstrów i czeladzi liczą 831 osób, jako to: cechu krawieckiego 182 cechu szewskiego 200, cechu stolarskiego 108, cechu siodlarskiego 30, miedzio-blacharskiego 44, złotników 65, kusznierskiego 40, kowalskiego 38, introligatorskiego 23, piekarskiego 28, bednarskiego 22, kominiarskiego 8, cyrulickiego 18, malarskiego 25. Niektóre cechy, jak np. rzeźnicki, widzimy tu opuszczone. Możemy więc dopuszczać większą liczbę ludności rzemieślniczéj.

Prócz tego, utrzymuje się w Żytomierzu, kilka magazynów mód. Księgarni dwie.

Zbyt wyrobów rzemieślniczych ogranicza się niemal wyłącznie potrzebowaniem miejscowém, oprócz poślednich sukień męzkich, które w dość znacznéj ilości, handlarze tutejsi rozwożą po okolicznych jarmarkach.

Chociaż, jak wspomnieliśmy, dwie rzeki przepływają pod miastem, — lecz Kamionka przy samém ujściu nawet, drobnym jest zaledwo strumykiem i wzbiera tylko na wiosnę;— a Teterów pod Żytomierzem nie jest jeszcze spławnym. Trzy też młyny wodne, dwa na Kamionce, a jeden na Teterowie, stanowiąc bardzo nieznaczny dochód dla miasta, przez opłatę czynszu, nieodpowiadają obecnie swemu przeznaczeniu. Teraz dopiero jeden z przedsiębierców, zabiera się do wzniesienia nowego młyna na Teterowie.

Natomiast od r. 1858, Żytomierz posiada młyn parowy, p. Adama Męczyńskiego. Mieści się on w czteropiętrowym, murowanym gmachu. Działając machiną siły 25 koni, wymiela w rok około 50,000 korcy. Oprócz konsumpcji miejscowéj, młyn parowy odkrył dla siebie drogi zbytu do Berdyczowa, Kijowa a z tamtąd wodą, do Mohylewa nad Dnieprem, Bobrujska, Mińska i innych tamtejszych okolic;— a także do Owrucza, Mozyrza i t. d.

Urządzona przy młynie parowym piekarnia, produkuje dziennie około 100 pudów pytlowego i razowego chleba.

Fabryka mydła, zostająca w ręku izraelity, wyrabia co rok przeszło 2,000 pudów mydła, Zbyt ogranicza się wyłącznie potrzebowaniem miejscowém.

Fabryk świec łojowych (oprócz zakładów pomniejszych) jest tylko trzy, wszystkie wydawać mogą w rok około 8,000 pudów świec. Wątpić też należy, czy nieodpowiadając potrzebie miejscowéj, mają zbyt na stronę.

Fabryk powozów naliczają dziewięć. Żadna z nich jednak nie wydaje powozów nowych;— i zatrudnione są jedynie restauracją, lub reparacją powozów starych.

Cegielni na gruntach miejskich i prywatnych, jest dziesięć. Wyrób jednak cegły, nieodznacza się wcale doskonałością. Przy tém brzegi Teterowa i Kamionki obfitują

w doskonały granit, zdolny nietylko do budowli — ale dotąd, w niektórych karjerach, znajdują się bryły jednolite, wielkości od 6 do 10 łokci. Odszukiwane niekiedy w tutejszych skałach granaty, pośledniejszego są gatunku— i należąc do rzadkości, nie stanowią wcale gałęzi przemysłu. Po kilkakroć zaś rozpuszczane pogłoski, o odkryciu pod Żytomierzem piasku złotego, należą oczywiście do téj lekkomyślnéj łatwowierności, któréj niczém usprawiedliwić niemożna. (*)

Nakoniec, oprócz typografji rządowéj, posiada Żytomierz cztery drukarnie prywatne, i przy niektórych urządzone litografje. Trzy z nich tłoczą czcionkami rossyjskiemi i polskiemi, czwarta zaś poświęconą jest wyłącznie drukom hebrajskim. Jest to zakład kupców Szapirów zajmujący około sta rąk dziennie i mający własną gisernię. Drukarnia kupców Szapirów, prowadzi znakomite obróty, gdyż oprócz niéj, istnieje jedna tylko jeszcze, na całe Cesarstwo, drukarnia hebrajska w Wilnie.

Chociaż nie wszyscy wyjeżdżający z miasta zaopatrują się w pasporty, a urzędnicy i wojskowi korzystają z biletów władz swoich lub dymissij, przy tém ludność napływowa zaopatruje się w innych miejscach w karty na wyjazd, zacytujemy jednak liczbę pasportów wydanych w Żytomierzu w ciągu roku przeszłego: szlachcie 70, kupcom 180, innym stanom miejskim 693 — w ogóle 943 pasporty.

Żytomierz, jak wspomnieliśmy, był do ostatnich czasów, miastem starościńskiém. Ostatnim starostą był hr. August Iliński. W r. 1796 oznaczoną tu została stolica gubernji Wołyńskiéj, a Iliński wynagrodzony został nadaniem starostwa Ułanowskiego i wypłatą zaległości ze skarbu. Jednocześnie, okoliczne wioski wchodzące w skład starostwa zostały oddzielone od miasta i poddane oddzielnemu zarządowi. Jako zaś bonifikatę, za odjęte prawo propinacji, rząd zobowiązał się wypłacać miastu i wypłaca dotąd rocznie po 4,205 r. 82 kopiejek srebrem.

Majątek nieruchomy miasta bardzo jest niewielki. Posiada ono tylko jeden piątrowy dom murowany, zajęty pod juryzdykcje miejskie i cztery sklepy murowane. Oprócz zaś wspomnionego wyżéj lasu 1,544 dziesięcin 1698 sążni podzielonego na 60 sekcij, włada oddzielnemi uczastkami gruntów w środku miasta i wygonami za miastem. Jedne i drugie, oddaje miasto na czynsz osobom prywatnym pod zabudowania lub ogrody. Reszta zaś gruntów zostaje w dziedzicznem posiadaniu prywatném.

Dochód ogólny miasta wynosi rocznie zaledwo około 22,000 rs. Rozchody zaś przewyższają o wiele tę cyfrę, uszczuplając kapitał miejski, wynoszący w roku bieżącym około 30,000 r. srebrem. Projektowana przez rząd reorganizacja zarządów miejskich, (ku czemu potrzebowane były oficjalnie od wszystkich miast odpowiednie szczegóły, podług programmu danego przez ministerjum spraw wewnętrznych) przybiegnie zapewne w porę, na pomoc tym trudnościom.

Ograniczone w dochodach swoich miasto nieutrzymuje żadnych zakładów dobroczynnych. Szpital miejski, jako też dom starców i kalek opatrywane są wyłącznie, z kapitałów Urzędu powszechnéj opieki. Prywatne Towarzystwo Dobroczynności, nie mając zatwierdzonego statutu i wytrwałych patronów, nietylko się nie rozwija, ale przychodzi do upadku. Niemniéj z ofiar prywatnych, utrzymuje się kwatera niezamożnych uczniów gimnazjum, pod nazwą Kwatery Honorowego Kuratora szkół, licząca przeszło trzydziestu wychowańców.

Lekarzy liczą w Żytomierzu około 50. Aptek jest trzy — przecięciowa liczba recept, w każdéj, wynosi około 5,000.

Niemniéj, publiczne zakłady naukowe, zależą od ogólnych edukacyjnych funduszów. Miasto wydaje zaledwo 314 r. 54 kopiejek, na najęcie domu dla szkółki parafjalnéj, opał i oświetlenie.

Jeszcze kilka szczegółów, które mogą dać wyobrażenie, o rzeczywistym stanie miasta.

Miejskich powozów (faetonów i drożek) wyjeżdżało w bieżącym 1862 roku, 104. Jednokonnych podwódek tragarskich 38.

Dwie z głównych ulic miasta, korzystają z szosse, idącego z Kijowa do Warszawy. Innych kilka, w środku miasta są brukowane. Reszta zaś ulic, pozbawioną jest nawet trotuarów. Dwieście słupów latarniowych oświetla nocami miasto.

Straż ogniowa, obsługiwana przez 50 żołnierzy, pod nadzorem dwóch brandmejstrów, oprócz innych narzędzi, posiada pięć sikawek i 12 beczek, mając w swojem rozporządzeniu 44 koni. Mimo to assekuracja od ognia, bardzo jest nieupowszechnioną, i tak w roku bieżącym z liczby 179 domów murowanych, zaassekurowano tylko 65, a z liczby 1,664 domów drewnianych, zaledwo 159.

Taki jest, mniéj więcéj, rzeczywisty stan miasta. Instytucja kredytowa miejska, towarzystwo przymusowe wzajemnéj assekuracji od ognia, liczniejsze jarmarki i sąd handlowy, mogący przyśpieszyć bieg pieniężnych interesów, znacznie by podnieść były w stanie przemysł, handel i zamożność mieszkańców. Mimo jednak tych wpływów zewnętrznych, osobiste usiłowania mieszkańców zawyrokować mogą jedynie o dalszym rozwoju miasta. O ile bowiem instytucje otwierają szersze pole działań w sferze przemysłu i handlu — o tyle natomiast budzący się przemysł i handel, spowodowuje konieczność tych instytucij. Zgubny narów, do egzystowania za pomocą leniwego procentowania na wysoką stopę, paraliżuje wszelkie przedsiębierstwo i odosabnia kapitalistów, którzy wyniszczając ogół, padają w końcu ofiarą źle pojętéj spekulacji. Gruppowanie się w kompanje przemysłowe i handlowe, oto najkrótsza i najpewniejsza droga, do zamożności pojedyńczéj i zbiorowéj.

Jan Prusinowski.

1862.

(*) Bajania te o złocie w Żytomierzu i w dawnych czasach miały miejsce. Ks. Karol Nepomucen Orłowski, w księdze pod tytułem Defensa Biskupstwa i Dyecezji Kijowskiéj, pisząc o Żytomierzu cytuje, że ma minerały złote, świadczy Goltwald Gdańszczanin.

## KORESPONDENCJA
### KURJERA WILEŃSKIEGO.

**Warszawa** d. 4 lutego.

Obecna pora. O pokątnych doradcach i o środkach przeciwko nim. Nowe wydania: Przegląd katolicki; Zwiastun ewangeliczny; Listki—poezje. Wystawa sztuk pięknych; Nowe obrazy.

Najstarsi ludzie nie pamiętają tak łagodnéj jak tegoroczna zimy; od wilji Bożego Narodzenia nie mieliśmy tu dotąd ani jednego stopnia mrozu; a słońce z za chmur dżdżystych niekiedy wychyla oblicze swe tak promieniące jak podczas jesieni lub w początkach wiosny. Mimo tak letniéj zimy nie słychać dotąd o żadnych panujących chorobach. Ale co większa, jak słychać, w niektórych okolicach kraju, około Częstochowy lub w Poznańskiém dały się nawet słyszeć grzmoty i pioruny, a w ostatniém było nawet i lekkie trzęsienie ziemi, jak piszą gazety. Dziwne zaprawdę czasy!

Obrońcy sądowi tutejsi wystosowali zbiorową uchwałę przeciwko tak nazwanym pokątnym doradcom (prawnym) i podali ją do zatwierdzenia właściwéj władzy. Projekt ten jest środkiem pomocniczym w usiłowaniach kommisji rz. sprawiedliwości, która jeszcze przed kilku laty wydała surowy rygor przeciwko tego rodzaju ludziom; między innemi bowiem wzbroniono zamieszkania w Warszawie tym szkodnikom; jednakże czy to działaniem czasu, czy też dla niedostatecznych jeszcze środków przeciwko nim, zdołali się oni rozplenić znowu, niby niedogniecione szarańcza. Obecnie obrońcy sądowi, dbając o godność swoją i o byt przyzwoity, a szczególniéj wykorzenienie złego, wnoszą przed swą władzę między innemi: aby sprawa każda przyjmowana była przez obrońcę jedynie od stron, nie zaś od pokątnych doradców; daléj, aby pozwy pisane tylko w kancellarji obrońcy i tylko przez obrońcę, przedstawiane były przed kratkami sądowemi, gdy strona sama chce się bronić. Tak samo wszelkie wezwania i inne akta processowe tylko ręką obrońcy lub strony będą pisane i przyjmowane do prowadzenia sprawy. Wnoszą jeszcze, aby sprawę obrońca przyjmował tylko w kancellarji swojéj, nie zaś dorywczo przed kartkami, wyjąwszy nadzwyczajnych okoliczności. Stanowią niemniéj, aby honorarium było pobierane w stosunku sądowych kosztów, bardzo umiarkowane, aby nie przyjmować spraw pieniackich i t. p. pobieranie bowiem honorarjum jak dotąd nieraz od pokątnych doradców, jak z jednéj strony poniża osobistą godność obrońcy i kala stanowisko do jego urzędu przywiązane, tak z drugiéj nie przynosząc należytego, materjalnego bytu jest sprężyną demoralizacji, nastręczającą jednocześnie poniżenie i szkodę swym współkolegom i daje pochop do pieniactwa. Jeżeli zaś strona jest rzeczywiście uboga, to raczéj bezpłatnie postanowili obrońcy przyjmować sprawę. Niema tu potrzeby rozwodzić się nad zaletami podobnego usiłowania naszych obrońców, każdy to pojmuje, jak ta plaga pokątnego doradztwa wdzierająca się do attrybucji obrończéj, bez żadnéj osobistéj odpowiedzialności trudniących się tym frymarkiem, jak mówimy, plaga ta przez powiększanie skarg, processów, objawiania fałszywych zasad prawa, szkodliwie oddziaływa na łono rodzin!

W roku bieżącym pojawiły się dwa nowe wydawnictwa: Przegląd katolicki, wychodzący co czwartek i Zwiastun Ewangeliczny; pierwszego redaktorem jest ks. Nowodworski, drugiego pastor ewangelicki ks. Otto. Mamy przed sobą cztery numera Przeglądu, w każdym z nich prócz artykułów redakcyjnych, i korrespondencij dotyczących spraw kościoła i wiary, mieszczą się stale kroniki kościelne: krajowa i zagraniczna a w części i bibliografja. Szczególniéj pięknego pióra i podniosłego ducha są artykuły: wstęp z powitaniem niech będzie pochwalony Jezus Chrystus, Odrodzenie wiary, Praca pogańska i Praca chrześcijńska; ważne także dla historji kościoła w ogóle są kroniki kościelne, oparte na statystycznych danych, jak niemniéj i niektóre z korrespondencij. W kronice np. krajowéj czytamy, że w diecezji Kujawsko-Kaliskiéj w ogóle szkółek początkowych znajduje się dopiéro 315, z których przed 1830 rokiem istniało 106, następnie przez 30 lat przybyło 45, bo 7 upadło dla braku funduszów, a przez dwa lata ostatnie przybyło 85, oprócz 12-tu zaprojektowanych. Te i tym podobne sprawozdania rzucają światło na edukację krajową. W sprawozdaniu rady powiatu augustowskiego co do wychowania ludowego, Przegląd powstaje i słusznie przeciwko zdaniu, że nauczycielem szkółki może być każdy bez różnicy wyznania; tylko znowu tego zarzutu nie podzielamy przeciwko uchwale tejże rady powiatowéj: że wychowanie w szkołach początkowych i elementarnych powinno być przymusowe. Owszem, sądzić należy, że na lud wiejski, nieznający ważności nauki inaczéj oddziałać skutecznie i stanowczo nie można, jak tylko przymuszeniem ich pod odpowiedzialnością do posyłania swych dzieci do szkółek.

Zwiastuna Ewangelicznego czytamy dopiéro pierwszy numer; między innemi znajduje się tam zaczęcie życiorysu naszego słynnego Frycza Modrzewskiego, największego z religijno politycznych pisarzy polskich z epoki Zygmunta Augusta. Pragnął on, jak przypominamy, reform kościelnych odpowiednich potrzebom narodu polskiego i duchowi Pisma ś. nie zdążał zaś do oderwania się od kościoła powszechnego, chciał tylko, aby przedstawicielem tego kościoła był sobór. Myśląc tak i pisząc o sprawach kościoła, nie spuszczał z uwagi i poprawy Rzeczypospolitéj polskiéj, jak tego widzimy dowód w krytycznéj, głębokiéj pracy tegoż tytułu. W numerze tym pierwszym druk i papier nadzwyczaj piękne. (D. n.)

## KURSA GIEŁDOWE.

PETERSBURG, 14 (26) lutego.

| | |
|---|---|
| Sześcioprocentowe rossyjskie srebrem | 110½. 111 %. |
| Pięcioprocentowe 1-éj pożyczki | 97. |
| „ 2-éj „ | 99. |
| „ 3-éj „ | 95½. |
| „ 4-éj „ | 95½. |
| „ 5-éj „ | 96, 96½. |
| „ 6-éj „ | 103. |
| „ 7-éj „ | 97¾, 98. |
| Czteroprocentowe 2-éj, 3-éj i 4-éj poż. | „ |
| „ 5-éj „ | „ |
| Pięcioproc. bilety banku państwa | 98. |
| Akcje Głównego Tow. kolei żelaz. | 113½. |
| Obligacje 4½ proc. tegoż. Tow. | 87. |
| Akcje ryzko-dynab. kolei żelaz. | 93¾. |
| Weksle (na 3 mies.): na Londyn | 36⅛, p. |
| — — na Amsterdam | 176 c. |
| — — na Hamburg | 31⅞, 32 sz. b. |
| — — na Paryż | 376½, 377½ c. |

WARSZAWA, 13 (25) lutego.

| | r. | k. |
|---|---|---|
| Listy zastawne oprócz kuponu | 15 | 1 |
| Obligi skarbowe — — | 88— | 90 — |
| Akcje Główn. Tow. kolei żel. | 115— | „ — |
| Akcje drogi żel. warsz.-wiedeńsk. | 78— | 75 — |
| — — warsz.-bydgoskiéj | 91— | „ — |
| Weksle: na Berlin (2 mies.) za 100 tal. | 99— | 15 — |
| — na Hamburg (2 mies.) za 300 m. | 151— | 80 — |
| — na Paryż (2 mies.) za 300 fr. | 80— | 10 — |
| — na Wiedeń (2 mies.) za 150 złr. | 86— | 85 — |
| — na Londyn (3 mies.) za 1 fst. | 6— | 71 — |
| — na Petersburg (1 m.) za 100 r. | 100— | „ — |
| — na Moskwę (1 m.) za 100 r. | 99 | 75 — |

RYGA, 14 (26) lutego.

| | |
|---|---|
| Pięcioproc. 1-éj pożycz. | 98¼ %. |
| — 5-éj „ | 97. |
| Czteroprocentowe 3-éj i 4-éj poż. | 88. |
| Pięcioproc. bilety banku państwa | 98½ 99 %. |
| Weksle na Londyn | 36½ p. |
| — na Amsterdam | 176½, 177 c. b. |
| — na Hamburg | 32⅛, sz. b. |
| — na Paryż | 379, 379½ c. |

ODESSA, 13 (25) lutego.

| | |
|---|---|
| Weksle: na Londyn za 1 fs. | 6 r. 63, 64 k. |
| — na Paryż za 1 r. | 378 c. |
| — na Marsylję za 1 r. | 379 c. |
| — na Genuę za 1 r. | 380 c. |

BERLIN, 26 (14) lutego.

| | |
|---|---|
| Rossyjskie 5-procentowe 5-éj poż. | 89⅛ %. |
| — — 6-éj poż. | 98¼. |
| Polskie obligacje skarbowe oprócz kup. | 81½. |
| — listy zastawne | 89⅛. |
| — bilety bankowe | 90⅝. |
| Weksle: na Petersburg (3 tyg.) za 100 rub. | 100¼ tal. |
| — na Warszawę (krótki term.) 90 rub. | 89⅞ tal. |

HAMBURG, 26 (14) lutego.

| | |
|---|---|
| Rossyjskie 5-proc. 5-éj pożyczki. | 85½ %. |
| — — 6-éj pożyczki | 91 %. |
| — — 7-éj pożyczki | 88 %. |
| Weksle na Petersburg (3 mies.) za 1 r. | 31¼ sz. b. |

AMSTERDAM, 26 (14) lutego.

| | |
|---|---|
| Rossyjskie pięcioproc. 5-éj pożyczki. | 82½ %. |
| — — 6-éj p. | 83⅝. |
| Weksle na Petersburg (3 mies.) za 1 r. | 169 c. |

LONDYN, 26 (14) lutego.

| | |
|---|---|
| 3-procentowe ang. konsolidy. | 92⅝ %. |
| Rossyjskie 5-proc. 2-éj poż. | 96 %. |
| — — 7-éj poż. | 93½ %. |
| Weksle na Petersburg (3 mies.). | 34⅞ p. |

PARYŻ, 16 (4) lutego.

| | |
|---|---|
| Renta 3-proc. | 69 fr. — c. |
| Akcje kredytu ruchomego. | 1115 fr. |
| Weksle na Petersburg za 1 r. | 368 c. |

Прибывшіе въ Вильно съ 15 по 18 февраля 1863 г.

ГОСТИННИЦА НИШКОВСКИ. Пом.: Юст. Щитъ съ семействомъ; Казим. Каменски съ семействомъ; Густавъ Стравински; Ген. Родзевичъ; мир. посред. Мокржецки; Конст. Козѣллъ; Іосифъ Марциновски; Іосифъ Косско; г-жи: Оттиля Гружевска съ сыномъ, Изабелля Бушинска, Емиля Скибицка; подпол. инж. Тушински; надв. сов. Сухомлиновъ; надв. сов. Вильгоцки съ женою; инж. кап. Ленчевски съ женою; инж. кап. Клочковски; подпор. Келлеръ; Жуковъ съ женою; чинов. жел. дороги: Базардъ, Галеоти, Бухгольцъ; колл. регистр.: Мих. Смирновъ, Ник. Сахаровъ.

ГОСТИННИЦА ПОЗНАНСКИ. Пом.: Людвигъ Собелевски, Болесл. Микульски; г-жа Людвика Гружевская съ матерьею Шмитовою; л.-гв. грен. полка капит. Коноплянски; поруч. праг. пѣхот. полка Гутовски; колл. секр. Антонъ Колянковски; купецъ Юдинъ и Бадшевъ.

Przyjechali do Wilna od 15 do 18 lutego 1863 r.

HOTEL NISZKOWSKI. Obyw.: Justyn Szczyt z rodziną, Kazim. Kamieński z rodziną, Gustaw Strawiński; Henryk Rodziewicz; sędz. pojed. Mokrzecki; Kon. Koziełł; Józef Marcinowski; Józef Kossko; panie: Otylja Grużewska z synem, Izabella Buszyńska, Emila Skibicka; Inż. podpółk. Tuszyński; radca dw. Suhhomlinow; rad. dw. Wilgocki z żoną; Inż. kap. Lenczewski z żoną; Inż. kap. Kłoczkowski; podpor. Keller; Żukow z żoną; urzędnicy kolei: Bazard, Galeotti, Buchholz; koll. registr.: Mich. Smirnow, Mikoł. Sacharow.

HOTEL POZNAŃSKI. Obyw.: Ludwik Sobolewski. Bol. Mikulski; ob. pani Grużewska z matką Szmittową; lejb-gw. gren. pułku kap. Konoplański; porucz. Gutowski; sekr: koll. Antoni Kolankowski; kupiec Judin i Badszew.

— Wileńskie ceny targowe sprawdzone przez członka redakcji na miejscu w poniedział., t. j. 18 lutego 1863 r. Żyta beczka 12 rub., pszenicy 24 rub., groch 12, gryki 10, owsa 6, jęczmień 10 rub., siana pud 50 kop., masła pud 10 rub., słomy kopa kulowa 3 rub. Dowóz był niewielki.

## OD REDAKCJI.

Redakcja Kurjera Wileńskiego ogłasza niniejszém, że prenumerata na to pismo w Warszawie przyjmuje się w księgarniach Celsa Lewickiego, Friedleina, oraz w domu hendlowym Henryka Dębskiego, Gregorowicza i sp.

Cena roczna z przesyłką rsr. 12.
— półroczna „ — 6.
— kwartalnie „ — 3 k. 50.

Omyłka. W nekrologu śp. ks. Rutskiego należy czytać datę zejścia nie 14 lecz 11 lutego.



Одобрено Ценсурою, 18 Февраля 1863 г. Вильно.

W drukarni A. H. Kirkora.

щіе купить и благоволятъ явиться въ сей приказъ въ назначенный день и во всякое до торга время разсматривать бумаги, до производства продажи относящіяся. 2—58

Кіевское губернское управленіе по предложенію г. начальника Кіевской губерніи и на основаніи состоявшагося 13 ноября постановленія, вызываетъ неизвѣстно куда скрывшагося, и по свѣдѣніямъ находящагось нынѣ за границею, помѣщика Кіевской губерніи, Бердичевскаго уѣзда, сс. Сягнаевки и Закутинецъ, Адама Вилежинскаго возвратиться въ отечество въ опредѣленный правил., прилож. къ ст. 1850 т. X зак. граж. изд. 1857 г. част. 2 § 2 срокъ, т. е. пребывая въ Европѣ въ шести мѣсячный, а пребывая въ другихъ частяхъ свѣта въ восемнадцати мѣсячный отъ послѣдняго припечатанія сего объявленія въ вѣдомостяхъ. Ноября 20 дня 1862 года.

Вѣрно: Совѣтникъ *Янкулію.*

Столоначальникъ *Щиржецкій*

Отъ Виленскаго уѣзднаго суда объявляется, что на удовлетвреніе безспорной претензіи вольныхъ людей Антона и Петрунели Савневичей по роспискѣ въ 155 р. съ процентами простираемой по опредѣленію сего суда, 2 января сего года состоявшемуся, подверженъ въ публичную продажу домикъ деревяный, состоящій въ г. Вильнѣ на предмѣстіи Коминаръ на землѣ фольварка Купріянишкахъ оцѣненный въ 150 р. с. принадлежащій Виленскимъ мѣщанамъ Карлу и Варварѣ Мистерамъ, торгъ производиться будетъ въ присутствіи Виленскаго уѣзднаго суда съ 25 февраля сего года съ 11 часовъ утра, съ узаконенною послѣ онаго чрезъ три дня переторжкою; почему желающіе участвовать въ семъ торгѣ благоволятъ явиться на оные. 1863 года января 18 дня.

Уѣздный судья князь А. Э. *Жагель.* 3—54

## РОСПИСАНІЕ.

О времени пріема корреспонденціи и полученія почтъ въ Виленской Губернской Почтовой Конторѣ.

Пріемъ Корреспонденціи.

### Воскресенье.

Во всѣ мѣста по линіи желѣзной дороги до С. Петербурга, отъ С. Петербурга до Москвы и въ города за Москвою лежащіе, а также въ Ригу и Свенцяны, всякаго рода корреспонденція; въ мѣста по тракту отъ Риги до Дерпта, въ Венденъ и Митаву одна только письменная, казенная и частная корреспонденція съ утра до 12-и часовъ дня. Въ Ковно, Россіенъ, Юрбургъ, Таурогенъ, Тельши, за границу, Ошмяну, Молодечно, Минскъ, Бобруйскъ, Рогачевъ, Житоміръ, Кіевъ, Черниговъ, Витебскъ, Смоленскъ и далѣе, а также въ Гродно, Соколку, Бѣлостокъ, Царство Польское и во всѣ мѣста по линіи желѣзной дороги до Варшавы, рода корреспонденція отъ 4-хъ до 7-ми часовъ по полудни.

### Понедѣльникъ.

Во всѣ мѣста по линіи желѣзной дороги до С. Петербурга, отъ С. Петербурга до Москвы и въ города за Москвою лежащіе, а также въ Ригу, вся вообще корреспонденція; въ мѣста по тракту отъ Риги до Дерпта, въ Венденъ и Митаву, одна только письменная, казенная и частная корреспонденція съ утра до 12 часовъ дня. Въ Ковно, за границу, Гродно, Соколку, Бѣлостокъ, Царство Польское и во всѣ мѣста по линіи желѣзной дороги до Варшавы, всякаго рода корреспонденція отъ 4-хъ до 7-ми часовъ по полудни.

### Вторникъ.

Во всѣ мѣста по линіи желѣзной дороги до С. Петербурга, отъ С. Петербурга до Москвы и во всѣ города за Москвою лежащіе, а также въ Ригу, Митаву, въ мѣста по тракту отъ Митавы до Либавы, въ Виндаву, Гольдингенъ, Баускъ, Болдераа, Фридрихштадтъ, Якобштадтъ, въ мѣста по тракту отъ Риги до Дерпта и отъ Вольмара въ Ревель и въ Венденъ, всякаго рода корреспонденція, съ утра до 12-и часовъ дня. На тракты: Слонимскій Новогрудскій и Гродненскій, а также въ Троки, Ковно, Вилкомиръ, Новоалександровскъ, Уцяны, Поневѣжъ, Тельши, Вилейку, Дисну, Полоцкъ, Лепель, Себѣжъ, Люцинъ, Ошмяну, Молодечно, Минскъ, Бобруйскъ, Рогачевы, Житомиръ, Кіевъ, Черниговъ, Витебскъ, Смоленскъ и далѣе, въ Гродно, Соколку, Бѣлостокъ, Царство Польское и во всѣ мѣста по линіи желѣзной дороги до Варшавы, вся вообще корреспонденція, отъ 4 до 7-ми часовъ по полудни.

### Среда.

Во всѣ мѣста по линіи желѣзной дороги до С. Петербурга, отъ С. Петербурга до Москвы и въ города за Москвою лежащіе, а также въ Ригу, Свѣнціаны, Митаву, Туккумъ, Тальсенъ, въ мѣста по тракту отъ Митавы до Либавы, всякаго рода Корреспонденція; въ мѣста по тракту отъ Риги до Дерпта и въ Венденъ одна только письменная, казенная и частная корреспонденція до 12-и час. дня. Въ Ковно, Россіены, Тельши, Юрбургъ, Таурогенъ, за границу, Гродно, Соколку, Бѣлостокъ, Царство Польское и во все мѣста по линіи желѣзной дороги до Варшавы, всякаго рода корреспонденція, отъ 4-хъ до 7-ми часовъ по полудни.

### Четвергъ.

Во всѣ мѣста по линіи желѣзной дороги до С. Петербурга, отъ С. Петербурга до Москвы и во всѣ города за Москвою лежащіе, а также въ Ригу, всякаго рода корреспонденція; въ Митаву, въ мѣста по тракту отъ Риги до Дерпта и въ Венденъ, письменная корреспонденція съ утра до 12-и часовъ дня. Въ Ковно, за границу, Ошмяну, Молодечно, Минскъ, Бобруйскъ, Житомиръ, Кіевъ, Черниговъ, Витебскъ, Смоленскъ и далѣе, а также въ Гродно, Соколку, Бѣлостокъ, Царство Польское и во всѣ мѣста по линіи желѣзной дороги до Варшавы, вся вообще корреспонденція отъ 4 до 7-ми час. по полудни.

### Пятница.

Во всѣ мѣста по линіи желѣзной дороги до С. Петербурга, отъ С. Петербурга до Москвы и во всѣ города за Москвою расположенные, а также въ Ригу, Митаву, въ мѣста по тракту отъ Митавы до Либавы, всякаго рода корреспонденція; въ мѣста по тракту отъ Риги до Дерпта и въ Венденъ, одна только прростая, казенная и частная корреспонденція, съ утра до 12 час. дня. Въ Ковно, Россіяны, Юрбургъ, Таурогенъ, Тельши, за границу, Вилейку, Дисну, Полоцкъ, Лепель, Себѣжъ, Люцинъ, Ошмяну, Молодечно, Минскъ Бобруйскъ, Рогачевъ, Житомиръ, Кіевъ, Черниговъ, Витебскъ, Смоленскъ и далѣе, а также въ Гродно, Соколку, Бѣлостокъ, Царство Польское и во всѣ мѣста по линіи желѣзной дороги до Варшавы, всякаго рода корреспонденція отъ 4-хъ до 7-ми часовъ по полудни.

### Суббота.

Во всѣ мѣста по линіи желѣзной дороги до С. Петербурга, отъ С. Петербурга до Москвы и во всѣ города за Москвою лежащіе, а также въ Ригу, Митаву, въ мѣста по тракту отъ Митавы до Либавы, Тальсенъ, Туккумъ, Виндаву, Гольдингенъ, Баускъ, Болдераа, Фридрихштадтъ, Якобштадтъ, въ мѣста по тракту отъ Риги до Дерпта, въ Венденъ, въ мѣста по тракту отъ Вольмара въ Ревель, всякаго рода корреспонденція съ утра до 12-и час. дня. На тракты: Слонимскій, Новогрудскій и Гродненскій, а также въ города Ковно, Вилкомиръ, Уцяны, Новоалександровскъ, Поневѣжъ, Тельши, Шавли, за границу, Троки, Гродно, Соколку, Бѣлостокъ, Царство Польское и во всѣ мѣста по линіи желѣзной дороги до Варшавы, вся вообще корреспонденція отъ 4 до 7-ми часовъ по полудни.

Примѣчаніе: Опущенныя въ ящикъ письма въ штемпельныхъ конвертахъ и съ почтовыми марками: на Минскій трактъ въ Среду, Пятницу, Субботу и Понедѣльникъ; на Ковенскій же и за границу ежедневно до 9-и часовъ утра, а на С. Петербургскій тоже ежедневно до 3-хъ час. по полудни, будутъ отправлены съ отходящими того дня почтами.

Почты получаются: Изъ всѣхъ мѣстъ по линіи С. Петербургской и Николаевской желѣзныхъ дорогъ, а также изъ городовъ за Москвою расположенныхъ ежедневно по полуночи въ 10 часовъ, изъ заграницы и Ковна ежедневно въ 5 часовъ 10 минутъ по полудни. Изъ Гродна, Соколки, Бѣлостока, Варшавы и мѣстъ, лежащихъ по линіи Варшавской желѣзной дороги ежедневно въ 5 час. по полудни. Изъ Свенцянъ по Вторникамъ и Субботамъ по полуночи въ 10 часовъ; изъ Минскаго тракта, по Воскресеньямъ, Вторникамъ, Средамъ и Субботамъ по полудни въ 4 часа 45 минутъ. Изъ Гродненскаго, Слонимскаго и Новогрудскаго трактовъ, по Вторникамъ и Субботамъ по полудни въ 9 часовъ 20 минутъ. Изъ Трокъ по Вторникамъ и Субботамъ по полудни въ 10 часовъ 45 минутъ, Изъ Дисненскаго тракта по Средамъ и Воскресеньямъ по полудни въ 4 часа 45 минутъ. Составлено 1-го Февраля 1863 года.

*Губернскій Почтмейстеръ Баронъ Россиліонъ.*

*Письмоводитель Д. Чуприновъ.* 3—76

czasie przejrzeć dokumenta téj sprzedaży dotyczące

Członek ciągły Jerzy Poznański. 2—58.

Kijowski rząd gubernjalny z polecenia p. Naczelnika gubernji i z mocy postanowienia własnego z 13 listopada, wzywa nieobecnego i podług wiadomości zostającego obecnie za granicą ob. gub. kijowskiéj p-ttu berdyczowskiego ze wsi Sygrzajewki i Zakutyniec Adama Wileżyńskiego, aby powrócił do ojczyzny w ustanowionym przypisie dodat. do art. 1850 t. X. pr. cyw. wyda. r. 1857 cz. 2, § 2, terminie, t. j. jeśli jest w Europie—w sześć miesięcy, a jeśii w innych częściach świata w ośmnaście miesięcy od daty ostatniego w dziennikach ogłoszenia. 10 listopada 1862 r.

Zaświadczył: Radca Jankulio.

Nacz. stołu Szczyrzecki. 2—44

Wileński sąd powiatowy ogłasza, iż na zaspokojenie bezspornéj pretensji, wolnych ludzi Antoniego i Petronelli Sawniewiczów wedle rewersu na 155 r. z procentem, z postanowienia tegoż sądu 2 stycznia nastałego, sprzedawać się będzie publicznie drewniany domek położony w m. Wilnie na przedmieściu Kominach, na gruncie folwarku Kuprjaniszki, oszacowany 150 r. sr. należący do wileńskich mieszczan Karola i Barbary Misterów. Licytacja odbędzie się w urzędzie tegoż sądu 25 lutego o 11 godzinie z przetargiem we trzy dni. Życzący brać udział w licytacji raczą zgłosić się na termin, 1863 r. 18 stycznia.

Powiatowy sędzia Książe A. E. Żagiel. 3—54

## WIADOMOŚĆ.

O czasie przyjmowania korrespondencij i o przyjbywaniu poczt w wileńskim pocztowym kantorze gubernjalnym.

Przyjmuje się korrespondencja:

### W Niedzielę:

Do wszystkich miejsc po linji żelaznej do Petersburga, od Petersburga do Moskwy i do miast za Moskwą leżących tudzież do Rygi i Swięcian, wszelkiego rodzaju korrespondancje. Do miejsc na trakcie od Rygi do Dorpatu, do Wenden i Mitawy tylko listowa, skarbowa i prywatna korrespondencja z rana do 12-ej godziny. Do Kowna, Rossien, Jurborga, Taurog, Telsz, za granicę, do Oszmiany, Mołodeczny, Mińska, Bobrujska, Rohaczewa, Żytomierza, Kijowa, Czernihowa, Witebska, Smoleńska i dalej, oraz do Grodna, Sokołki, Białegostoku, Królestwa Polskiego i do wszystkich miejsc po linji kolei żelaznej do Warszawy, wszelkiego rodzaju korrespondencja od 4-ej do 7-ej godziny po południu.

### W Poniedziałek.

Do wszystkich miejsc na kolej żelaznej do Petersburga, od Petersburga do Moskwy i do miast za Moskwą leżących, tudzież do Rygi, cała w ogóle korrespondencja; do miejsc na trakcie od Rygi do Dorpatu, do Wenden i Mitawy tylko listowa rządowa i prywatna korrespondencja do 12-ej godziny. Do Kowna, za granicę do Grodna, Sokołki, Białegostoku, Królestwa Polskiego i do wszystkich punktów po linji drogi żelaznej do Warszawy, wszelkiego rodzaju korrespondencja od 4-ej do 7-ej godziny po południu.

### We Wtorek.

Do wszystkich miejsc po linji drogi żelaznej do Petersburga, od Petersburga do Moskwy i do wszystkikh miast za Moskwą leżących, tudzież do Rygi, Mitawy. do miejsc na trakcie od Mitawy do Libawy, Winpamy Goldyng Bauska, Bolderaa, Frydrychsztatu, Jakobsztatu, do miejsc na trakcie od Rygi do Dorpatu i od Wolmaru do Rewla i do Wenden, wszelka korrespondencja z rana do 12 godziny. Na trakty Słonimski, Nowogródzki i Grodzieński, tudzież do Trok, Kowna, Wiłkomirza, Nowoaleksandrowska, Uciany, Poniewieża, Telsz, Wilejki, Dzisny, Połocka, Lepla, Siebieża, Lucyna, Oszmiany, Mołodeczny, Mińska, Bobrujska, Rohaczewa, Żytomierza, Kijowa, Czernihowa, Witebska, Smoleńska i dalej, do Grodna, Sokółki, Białegostoku, Królestwa Polskiego i do wszystkich miejsc po linji żelaznej drogi do Warszawy, wszelka w ogóle korrespondencja od 4-ej do 7-ej godziny po południu.

### We Środę.

Do wszystkich miejsc po linji drogi żelaznej do Petersburga, od Petersburga do Moskwy i do miast za Moskwą leżących, tudzież do Rygi, Swięcian, Mitawy, Tukkum, Talsen, do miejsc na trakcie od Mitawy do Libawy, wszelkiego rodzaju korrespondencja, do miejsc na trakcie od Rygi do Dorpatu i do Wenden tylko listowa, skarbowa i prywatna korrespondencja z rana do 12 godz. Do Kowna, Rossień, Telsz, Jurborga, Taurog, za granicę; do Grodna, Sokółki, Białegostoku, Królestwa Polskiego i do wszystkich miejsc po linji drogi żelaznej do Warszawy, wszelkiego rodzaju korrespondencja od 4-ej do 7-ej godziny po południu.

### We Czwartek.

Do wszystkich miejsc po linji drogi żelaznej do Petersburga, od Petersburga do Moskwy i do wszystkich miasy za Moskwą leżących oraz do Rygi wszelkiego rodzaju korrespondencja do Mitawy do miejsc na trakcie od Rygi do Dorpotu i do wendek korrespondenoja listowa z rana do 22 godziny. Do Kowna, za granicę; do Oszmiany, Mołodeczny, Mińska, Bobrujska, Żytomierza, Kijowa, Czernihowa, Witebska, Smoleńska i dalej, tudzież do Grodna, Sokółki, Białegostoku, Królestwa Polskiego i do wszystkich miejsc po linji drogi żelaznej do Warszawy wszelka w ogóle korrespondencja od 4 do 7-ej godz. po południu.

### W Piątek.

Do wszystkich miejsc po linji drogi żelaznej do Petersburga, od Petersburga do Moskwy i do wszystkich miast za Moskwą leżących, tudzież do Rygi, Mitawy, do miejsc na trakcie od Mitawy do Libawy, wszelkiego rodzaju korrespondencje; do miejsc na trakcie od Rygi do Dorpatu i do Wenden tylko zwyczajna, skarbowa i prywatna korrespondencja z rana do 12-ej godziny. Do Kowna, Rossień, Jurborga, Taurog, Telsz, za granicę, do Wilejki, Dzisny, Połocka, Lepla, Siebieża, Lucyna, Oszmiany, Mołodeczny, Mińska, Bobrujska, Bohaczewa, Żytomierza, Kijowa, Czernihowa, Witebska, Smoleńska i dalej, tudzież do Grodna, Sokołki, Białegostoku, Królestwa Polskiego i do wszystkich miejsc po linji drogi żelaznej, do Warszawy, wszelkiego rodzaju korrespondencja od 4-ej do 7-ej godziny po południu.

### W Sóbotę.

Do wszystkich miejsc po linji drogi żelaznej do Petersburga, od Petersburga do Moskwy i do wszystkich miast za Moskwą leżących, tudzież do Rygi, Mitawy, do miejsc na trakcie od Mitawy do Libawy, Talsen, Tuckum Windawy, Goldyngi, Bauska, Bolderaa, Frydrychsztatu, Jakobsztatu, do miejsc na trakcie od Rygi do Dorpatu do Wenden, do miejsc na trakcie od Wolmaru do Rewla, wszelkiego rodzaju korrespondencja z rana do 12-ej godz. Na trakty Słonimski, Nowogródzki i Grodzieński, tudzież do miast Kowna, Wilkomierza, Uciany, Nowoaleksandrowska, Poniewieża, Telsz, Szawel, za granicę, do Trok, Grodna, Sokółki, Białegostoku, Królestwa Polskiego i do wszystkich miejsc po linji drogi żelaznej do Warszawy, wszelka w ogóle korrespondencja od 4 do 7-ej godziny po południu.

Uwaga. Wrzucone do skrzynki listy w kopertach sztemplowych i z markami pocztowemi, na trakt Miński we środę, piątek, sóbotę i poniedziałek, a na Kowieński i za granicę codzień do 9-ejgodziny z rana, a na petersburski także codziennie do 3-ej po południu będą odsyłane z cdchodzącémi w te dni pocztami.

Poczty otrzymują się: Ze wszystkich miejsc Petersburskiéj drogi żelaznéj, tudzież z miast za Moskwą leżących, codziennie po północy o 10-éj godzinie,—z zagranicy i z Kowna codziennie o 5-éj godz. 10-éj min. po południu. Z Grodna, Sokółki, Białegostoku, Warszawy i miejsc leżących na linji Warszawskiéj drogi żelaznéj, codziennie o 5-éj godz. po południu. Ze Swięcian we Wtorki i Soboty po północy o 10éj godzinie; z traktu Mińskiego niedzielami, we wtorki, środy i sobotypo południu o 4 godz. 45 m. Z Grodzieńskiego, Słonimskiego i Nowogródzkiego traktów, we wtorki i sobóty po południu o 9-ej godz. 20-ej min. Z Trok we wtorki i Soboty po południu o 10 godz. 46 min. Z Dzisnieńskiego traktu we Srody i Nie dziele po południu o 4 godz. 45 min. 1 lutego 1863 roku.

Pocztmistrz Guberjalny Baron Rossylion.

Sekretarz, D. Czuprynowicz.



W początku tego miesiąca stracone zostały książki następujące: DZIENNIK MINISTERJUM SPRAWIEDLIWOŚCI ZA ROK 1862; II-gi, X-ty i XV-ty TOM PRAW CYWILNEJ, DWA TOMY HISTORJI STAROŻYTNOŚCI; DWA SŁOWNIKI REIFA I 4 MAPY NAKLEJONE NA SZARĄ BURŁĘ. Kto odniesie te książki i mapy do kantoru Redakcji Kurjera Wileńskiego, otrzyma 10 rub. sr. wynagrodzenia. 3—99



Одобрено Ценсурою. 18 Февраля 1863 г. Вильно.

W drukarni A. H. Kirkora.

# ОБЪЯВЛЕНІЯ.

Отъ Виленскаго Приказа общественнаго Призрѣнія объявляется, что въ присутствіи его будетъ производиться 8 числа марта мѣсяца текущаго 1863 года торгъ, съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою, на отдачу съ 11 сентября сего же года, въ двѣнатцатилѣтнее арендное содержаніе, принадлежащей приказу въ г. Вильнѣ при Виленскомъ воспитательномъ домѣ Іисусъ Младенецъ состоящей, каменной бани, за которую и въ настоящее время уплачивается въ годъ аренды 642 р. сереб. Посему желающіе участвовать въ таковыхъ торгахъ, благоволятъ прибыть въ приказъ, въ назначенное время, съ благонадежными залогами, имѣя въ виду, что количество залога при подачѣ прошенія о допущеніи къ торгамъ должно быть представлено въ размѣрѣ уплачивающейся нынѣ за эту баню годичной аренды, съ коей начнется и торгъ, а послѣ торговъ оно должно быть дополнено до годичной аренды, въ коей сія баня заторгована будетъ; кондыціи же, на которыхъ отдается означенная баня, могутъ быть разсмотриваемы въ Приказѣ желающими и до наступленія торговъ. Февраля 12 дня 1863 года. 1—101

Гродненская палата государственныхъ имуществъ объявляетъ, что въ присутствіи ея 8 и 12 чиселъ марта 1863 г. будутъ производиться торги, на отдачу въ 24-хъ лѣтнее содержаніе 10,00 десятинъ сѣнокосной и пастбищной земли Бѣльстокскаго уѣзда въ урочищахъ Райство и Селище, за каковую землю предложено уже дохода по 25 руб. въ годъ. Желающіе участвовать въ сихъ торгахъ обязаны въ означенные сроки явиться лично въ палату или прислать свои объявленія въ запечатанныхъ конвертахъ, съ залогами въ наличныхъ деньгахъ или кредитныхъ билетахъ, соотвѣтствующими годовому доходу, могущему достигнуть на торгахъ. Какъ же земля сія находится въ весьма близкомъ разстояніи отъ урочища Высокосточекъ гдѣ, еврей Константиновскій устраиваетъ мельницу стоимостью въ 3000 руб., то съемщикъ земли въ Райствѣ и Селищѣ не долженъ предопринимать устройства на сей землѣ такихъ заведеніи, кои моглибы возвысить воду и препятствовать очисткѣ шлюзовъ при Высокосточской мельницѣ, подвергаясь въ противномъ случаѣ отвѣтственности по 109 ст. св. зак. гражд. т. XII части II (изд. 1857 года) На обезпеченіе сего, кромѣ общаго залога на содержаніе земли съемщикъ долженъ представить залогъ соотвѣтственно стоимости мельницы въ урочищѣ Высокосточекъ, тое есть 3000 руб. съ какимъ условіемъ согласились принять уже ту землю Евреи Шевель Ляпинеръ и Ицко штейнъ.

Дѣлопроизводитель *Вроблевскій*
Столоначальникъ *Милевскій* 1—67

Въ Присутствіи Кіевской коммиссаріатской коммиссіи назначены торгъ 17 а переторжка 21 чиселъ іюня сего 1863 года, на продажу состоящаго въ отборномъ ея сортѣ лома мѣди: Красной 276 пуд. заключающагося изъ котловъ, кастрюль кружекъ кубовъ и другихъ вещей, въ числѣ коихъ имѣются не отдѣльныя желѣзныя части, какъ то въ котлахъ дужки и ушки и желтой 1999 пуд., заключающагося изъ касочныхъ приборовъ, съ желѣзными винтиками въ столбикахъ, лапкахъ и полоскахъ гербовъ; гренадъ пряжекъ, съ желѣзными ушками и шпиньками, пуговицъ, барабановъ съ желѣзными крючками и разныхъ другихъ вещей, каковыя желѣзныя части какъ припаянныя неотдѣльны и заключаются въ вышепоказанномъ вѣсѣ лома. Къ этимъ торгамъ вызываются желающіе, равно могутъ быть присланы отъ нихъ запечатанныя объявленія съ назначеніемъ рѣшительныхъ цѣнъ.

Торги будутъ произведены на основаніи правилъ, постановленныхъ въ III книгѣ III раздѣла I час. свод. зак. граж. изд. 1857 года, и объ утвержденіи торговъ, будетъ представлено на разсмотрѣніе коммиссаріатскаго департамента военнаго министерства; по утвержденіи же оныхъ купленный ломъ долженъ быть вывезнъ изъ магазиновъ коммиссіи въ продолженіи одного мѣсяца со дня дачи покупщику о томъ объявленія. 1—74

Кіевское Губернское Управленіе по предложенію Г. Начальника Кіевской Губерніи и на основаніи состоявшагося 13 ноября постановленія вызываетъ неизвѣстно куда скрывшагося и по свѣдѣніямъ находящагося нынѣ за границею, проживавшаго Сквирскаго уѣзда въ С. Василевкѣ, вольно-практикующаго Лекаря Франца Касперова Лабудзинскаго возвратиться въ отечество въ определенный правил. прилож. къ ст. 1850. т. X зак. гражд. отъ 1857. г. час. 2. § 2. срокъ, т. е. пребывая въ Европѣ въ шести мѣсячный, а пребывая въ другихъ частяхъ свѣта въ восемнадцати мѣсячный съ послѣдняго припечатанія сего объявленія въ Вѣдомостяхъ. Ноября 20 дня 1862 года.

Вѣрно: Совѣтникъ *Янкуліо.*
Столоначальникъ *Щиржецкій.* 1—45

Wileński urząd opieki powszechnéj niniejszém ogłasza, iż w onym odbędzie się 8-go marca 1863 roku licytacja, z prawnym we trzy dni przetargiem na wydzierżawienie od 11-go września tegoż roku z terminem dwunastoletnim, należącéj do urzędu w m. Wilnie przy Wileńskim domu przytułku dla dzieci „Dzieciątko Jezus“ znajdującéj się murowanéj łaźni, przynoszącéj obecnie rocznego dochodu 642 rub. sr. Życzący uczęstniczyć w rzeczonéj licytacji raczą przybyć do urzędu w terminie oznaczonym z pewnemi ewikcjami, mając na względzie, iż ilość ewikcji, przy podaniu deklaracji o przypuszczeniu do licytowania, ma być złożoną w miarę obecnego dochodu rocznego od którego się też zacznie licytacja, a po licytacji takowa ilość ma być dopełnioną do arendy rocznéj w jakiéj zostanie łaźnia zalicytowaną; warunki licytacyjne mogą być przejrzane w urzędzie i przed zaczęciem licytacji 12 lutego 1863 rokn. 1—101

Grodzieńska izba dóbr państwa ogłasza, iż w urzędzie jéj 8-go i 12 marca 1863 roku odbędzie się licytacja na 24-letnie wydzierżawienie 10,00dz. sianożęci i pastwisk, w pcie białostockim w uroczystkach Rajstwo i Sieliczcze położonych, za jakowe ofiarowano już dochodu po 25 rub. rocznie. Życzący uczęstniczyć w téj licytacji powinni zgłosić się do izby na rzeczone terminy, albo nadesłać swoje propozycje w opieczętowanych kopertach z ewikcjami w gotowiznie lub biletach kredytowych, odpowiedniemi summie dochodu mogącéj być przyznaną na licytacji. Ponieważ zaś grunta te leżą bardzo blizko od uroczyska Wysokistoczek, gdzie starozakonny Konstantynowski buduje młyn wartością na 3000 rs., przeto dzierżawca gruntów w Rajstwie i Sieliszczu, nie powinien przedsiębrać takich zakładów, któreby mogły podnosić wodę i przeszkadzać oczyszczeniu szluz przy młynie Wysokostockim, podlegając w razie przeciwnym odpowiedzialności według art. 109 zb. pr. cyw. T. XII cz. II (wyd. 1857 r.) Na ubezpieczenie tego, prócz ogólnéj ewikcji dzierżawnéj, arendarz powinien złożyć kaucję odpowiednią wartości młyna Wysokostockiego, t. j. 3000 rub. sr. pod jakiemi warunkami już zgodzili się wziąść te grunta starozakonni Szewel Latener i Icką Sztejn.

Sekretarz Wróblewski.
Nacz. Stołu Milewski. 1—67

W urzędzie kijowskiej kommissji kommisorjackiéj naznaczona zostala licytacja 17 a przetarg 21 czerwca 1863 roku na sprzedaż zostającéj w wyborowym gatunku staréj miedzi (miedzi czerwonéj) 276 pudów, składających się z kotłów rądlów, garnuszków kubłów i innych przedmiotów, w liczbie których znajdują się też części żelazne nieoddzielne jako to przy kotłach pokrywy i uszki i mosiędzu 1948 pudów, który składa się z aparatów do kaszkietów ze szrubkami żelaznemi w słupkach, gryfach i t. d. z herbów, granat, sprzążek z uszkami żelaznemi i spinkami, z guzików, bębnów z kruczkami żelaznemi i innych sprzętów, w których części żelazne jako przynitowane nie są odłączone i zawierają się w wyż wymienionéj wadze starzyzny.

Zyczący licytować, raczą się zgłosić do komissji lub przysłać opieczętowane deklaracje z oznaczeniem cen ostatecznych.

Licytacja odbędzie się na mocy przepisów w III ks. III Dz. 1 cz. Zb. pr. cyw. (wyd. 1857 r.) i o zatwierdzeniu licytacji, będzie przedstawiono do departamentu kommissorjackiego przy ministerjum wojny. Po ukończeniu licytacji zakupiona starzyzna powinna być wywieziona z magazynu kommissji w przeciągu jednego miesiąca od dnia oświeszczenia o tém kupującemu. 1—74

Kijowski rząd gubernjalny z polecenia p. naczelnika gubernji i z mocy nastałego 13 listopada postanowienia, wzywa, niewiadomo gdzie zostającego obecnie za granicą, zamieszkałego w Skwirski p-cie we wsi Wasilówce, wolno praktykującego lekarza, Franciszka syna Kaspera Łabudzińskiego, aby powrócił do ojczyzny w ustanowionym przepisie dodat do art. 1850 t. X. pr. cyw, z 1857 r. cz. 2. § 2 terminie t. j. jeśli się znajduje w Europie— w sześć miesięcy, a w innych częściach świata— w omśnaście miesięcy od daty ostatniego w dziennikach obwieszczeni. 20 listopada 1862 r.

Zaświadczył; Radca Jankulio.
Nacz. stołu Szczyrzecki. 1—45

Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что вслѣдствіе постановленія его, 4 декабря 1862 года послѣдовавшаго, на удовлетвореніе долговъ помѣщика Станислава Ржонсницкаго, признанныхъ подлежащими безспорному взысканію вошедшими въ законную силу постановленіями Лидскаго земскаго суда, какъ то: а) женѣ титулярнаго совѣтника Аннѣ Токаржевской по заемному письму 1900 руб. съ процентами съ 28 Мая 1860 года; б) дворянкѣ Перковской за забранную у нея сбрую и упряжь 36 руб. 60 коп.; в) женѣ подполковника Мальвинѣ Франкенштейнъ 1000 руб.; г.) отставному унтеръ-Офицеру Лукѣ Прокофьеву по двумъ заемнымъ письмамъ 500 руб. съ процентами отъ обѣихъ суммъ; д) (по требованію Гродненской палаты государственныхъ имуществъ) за неотданную въ казну ремонтную движимость имѣнія Гощева 22 руб. 45½ коп., и е) казенныхъ нодатей и прочихъ повинностей 377 руб. 61 коп., подвержена въ публичную продажу часть имѣнія Здановцевъ упомянутаго Ржонсницкаго, составляющаяся изъ новоустроеннаго фольварка Баличе Лидскаго уѣзда во 2 Станѣ положеннаго, заключающаго 129 дѣсятинъ земли и наличныхъ временно-обязанныхъ крестьянъ мужескаго пола 21, и женскаго 22 души, оцѣненнаго по дѣсятилѣтней сложности средняго чистаго годоваго дохода 3506 руб. и для произведенія таковой продажи назначенъ въ присутствіи сего правленія срокъ торгамъ 7 числа мая мѣсяца сего 1863 г. съ 11 часовъ утра, съ узаконенною послѣ онаго чрезъ три дня переторжкою. Желающіе разсматривать бумаги, относящіяся къ этой публикаціи и продажѣ, могутъ найти оныя по 3 отдѣленію 8 столу сего правленія. Января 12 дня 1863 года.

Совѣтникъ *Гецолдъ.*
Секретарь *Комаръ.*
Столоначальникъ *Кодзь.* 2—52

Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что вслѣдствіе постановленія его, 31 декабря 1862 года состоявшагося, на удовлетвореніе признанныхъ подлежащими безспорному взысканію долговъ помѣщика Аницетія Довнара, а именно: а) наслѣдникамъ бывшаго уѣзднаго предводителя дворянства Ширина, по заемному письму 100 руб.; б) помѣщику Петру Келпшу по двумъ заемнымъ цисьмамъ въ остальномъ занадплатою количествѣ 1600 руб.; в) Терезіи Буйницкой по обязательству 760 руб., и г) дворянину Титу Замбржицкому по заемному письму 600 руб. и по контракту на двѣ усадьбы въ деревни Запорье 216 руб. съ процентами, отъ всѣхъ сихъ суммъ по разсчету, подвержено вторично въ публичную продажу населенное имѣніе Обуховка упомянутаго Довнара, Дисненскаго уѣзда во 2 станѣ состоящее, заключающее 213 дес. земли, оцѣненное по 10 лѣтней сложности средняго чистого годоваго дохода 5280 руб. и для нроизведенія таковой продажи назначенъ въ присутствіи сего правленія срокъ торгамъ 2 числа мая мѣсяца сего 1863 года съ 11 часовъ утра съ узаконенною послѣ онаго чрезъ три дня переторжкою, съ тѣмъ, что покупщики, на сихъ вторичныхъ торгахъ, по случаю безуспѣшности первыхъ, на основаніи примѣчанія къ 2143 ст. X Т. т. II, за продаваемое имѣніе могутъ предлагать сумму и ниже оцѣнки. Желающіе разсматривать бумаги, относящіяся къ сей продажѣ, могутъ найти оныя по 3 отдѣленію 8 столу сего правленія. Января 30 дня 1863 года.

Совѣтникъ *Гецолдъ*
Секретарь *Комаръ*
Столоначальникъ *Кодзь.* 2—77

С. Петербургская сохранная казна, по положенію, своему 16 октября 1862 года состоявшемуся, симъ объявляетъ, что въ оной будетъ продаваться, съ аукціоннаго торга, заложенное и просроченное имѣніе помѣщика Антона Антоновича, Пеньковскаго Кіевской губерніи, Чигиринского уѣзда, въ селѣ Крымкахъ, 1889 дес. 17 саж. земли при 271 душѣ крестьянъ по 8 ревизіи, въ доставленной же губернскимъ правленіемъ описи показано земли 1261 дес. 212 саж, и крестьянъ по 10 ревизій 269, на коемъ долга сохранной казнѣ состоитъ 11870 р. Имѣніе Пеньковскаго будетъ прдаваться со всею принадлежащею къ нему землею и всякимъ на оной строеніе и съ переводомъ долга по правиламъ сохранной казны, кто пожелаетъ. Торгъ же назначается 7, съ переторжкою 11 марта 1863 г. въ 2 часа по полудни, почему желающіе купить и благоволятъ явиться въ сохранную казну въ назначенный день и подписаться къ торгу, и во всякое до торга время, разсматривать бумаги, до производства продажи относящіяся. 2—43

Минскій приказъ общественнаго призрѣнія симъ объявляетъ, что будетъ въ ономъ продаваться съ аукціоннаго торга заложенное и просроченное имѣніе Дворецъ, помѣщика Станислава Людвигова Быковскаго, состоящее Минской губерніи Бобруйскаго уѣзда въ 4 станѣ, въ коемъ и принадлежащихъ къ оному мѣстечкѣ Городкѣ, деревняхъ Кнытахъ и Заполье, поселено по 10 ревизіи временно обязанныхъ дворовыхъ людей 3 и крестьянъ 220, итого 223, а на лицо 242, съ принадлежащею къ нему землею и всякимъ на оной господскимъ строеніемъ. Торгъ навначается 8 а переторжка 12 апрѣля 1863 года въ 11 часовъ утра. Почему желаю-

Rząd gubernjalny wileński ogiasza, iż z mocy postanowienia onego w dniu 4 grudnia 1862 r. nastałego na opłacenie długów ob. Stanisława Rząśnickiego przyznanych do wyegzekwowania prawomocnemi postanowieniami lidzkiego sądu ziemskiego, jako to: a) żonie radcy hon. Annie Tokarzewskiéj za obligiem 1900 r. z procentami od 28 maja 1860 r. b) dworzance Perkowskiéj za zabrane u niej rząd i uprząż 36 r. 60 kop. c) żonie podpułkownika Malwinie Frankensztejn 1000 r d) dym. podoficerowi Łukaszowi Prokofjewowi, za dwóma obligami 500 r. z procentem od obydwóch summ, e) (na zapotrzebowanie grodzieńskiéj izby dóbr państwa) za niepowróconą do skarbu zapasową ruchomość majęt. Goszczewa 22 rub. 45½ k. i f.) skarbowych podatków i innych powinności 377 r. 61 k.— oddaje się na licytację część majątku Zdanowcow rzeczonego Rząśnickiego, składająca się z nowowybudowanego folwarku Balicze, p-ttu lidzkiego w 2 cyrkule leżącego, ze 129 dzies. gruntu i 21 dusz męz. i 22 żeń. włuścian czasowo-obowiązkowych, oszacowanego podług 10-cio letniego dochodu rocznego przecięciowo 4506 r. Termin licytacji naznacza się w sali posiedzeń rządu na 7 maja 1863 r. o godzinie 11 zrana z prawnym we trzy dni przetargiem. Życzący przejrzeć papiery téj sprzedaży dotyczące, mogą je znaleźć w 3 wydziale, 8 stole tegoż rządu. 12 stycznia 1863 r.

Radca Giecołd
Sekretarz Komar
Nacz. stołu Kodź 2—52

Wileński rząd gubernjalny ogłasza, iż w skutku postanowienia onego 31 grudnia 1862 r. nastałego, na opłacenie uznanych za bezspornie podlegające wyegzekwowaniu długów obywatelskich Anicetego Downara, a mianowicie: a) spadkobiercom b. powiatowego marszałka Szyryna za obligiem 100 rub.; b) obywatelowi Piotrowi Kiełpszowi za dwóma obligami, w pozostałéj za nadpłatą ilości 1,600 rub. c) Teresie Bujnickiéj za obligacją 760 rub. i d) szlachcicowi Tytusowi Zambrzyckiemu za obligiem 600 rub. i za kontraktem na dwie siedziby we wsi Zaporje 216 rub, z procentem od wszystkich tych summ po rozrachunku oddany został powtórnie na publiczną licytację osiadły majątek Obuchówka rzeczonego Downara, p-ttu dziśnieńskiego w 2 cyrkule położony i zawierający 213 dz. gruntów. oszacowany podług 10-cio-letnich w przecięciu czystych dochodów rocznych 5280 rub. i dla odbycia takowéj licytacji naznaczono w izbie posiedzeń tegoż sądu termin 2-go maja 1863 roku o godzinie 11-téj zrana z prawnym we trzy dni przetargiem, z tém, iż kontrahenci na téj powtórnéj licytacji, z powodu nieudania się pierwszéj, na mocy uwagi do art. 2143 t. X. cz. II. za sprzedawany majątek mogą ofjarować summę chociażby i niższą od oszacowania. Życzący przejrzeć papiery téj sprzedaży dotyczące, mogą je znaleźć w 3 wydziale 8 stole tegoż rządu. Stycznia 30 1863 roku.

Radca Giecołd.
Sekretarz Komar.
Nacz. st. Kodź. 2—77

S-t Petersburska kassa zachowawcza z decyzji swéj 16 października 1862 roku nastałéj ogłasza, iż w onéj sprzedawać się będzie z licytacji zastawiony i niewykupiony majątek obyw. Antoniego Pieńkowskiego gub. kijowskiéj p-tu czehryńskiego w siole Krymkach położony; zawierający 1889 dzies. 17-ście sążni gruntu i 271 dusz włościan podług 8 rewizji. W przedstawioném z rządu gubernjalnego opisaniu, wykazano gruntu 1261 dzies. 212 sąż i włościan podług 10 rewizji 269. Długu do kassy liczy się 11,870 rub. Majątek ten sprzedawać się będzie ze wszystkiemi gruntami i budowlami doń należnemi i z przelewem długu kassowego wedle życzenia. Licytacja odbędzie się 7, a przetarg 11 marca o 2 godzinie po południu. Życzący kupić raczą zgłosić się do kassy na termin, gdzie też mogą rozpatrzyć papiery, sprzedaży dotyczące.

Ekspedytor Naumów. 2—43

Miński Urząd powszechnéj opieki ogłasza, iż w nim sprzedawać się będą przez licytację, zastawione i w terminie niewykupione dobra Dworzec obyw. Stanisława syna Ludwika Bykowskiego, położone w gub mińskiéj w p-cie bobrujskim w 4 cyrkule, w których razem z należącem do nich miasteczkiem Horodkiem i wsiami Kulysze i Zapole, osiadłych podług 10 popisu czasowo-obowiązkowych dusz dwornych 3 i włościan 220 razem 223, a obecnie 242, z należącemi gruntami i wszelkiemi budowlami dworskiemi. Licytacja naznacza się 8-go a przętarg 12 kwietnia 1863 r. o 11 godzinie z rana. Życzący uczęstniczyć, raczą przybyć do urzędu, gdzie mogą w każdym